

Валентина Маринова

**НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИВЛЕЧЕН
РЕСУРС ЗА 2021 – 2027 Г. ЗА ПО УСТОЙЧИВ
И ЩАДЯЩ ГОРСКИ СЕКТОР -
„СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО
ПРЕДПРИЯТИЕ“ ДП - ГАБРОВО**

ГОДИШНИК НА ВУААРР

ТОМ X

Доц. д-р Валентина Маринова е с над 35 год. трудов стаж в сектор земеделие и гори.

Научни интереси в областта на горското стопанство, селски и алтернативен туризъм, устойчиво развитие на териториите, организационите структури на управлението. Участва в редица проекти и програми с международно, национално и регионално значение, автор и съавтор на учебни помагала монографии, доклади.

UNIVERSITY OF AGRIBUSINESS AND RURAL DEVELOPMENT
YEARBOOK, VOLUME X, 2022

**NEW OPPORTUNITIES FOR ATTRACTING
RESOURCES IN THE PERIOD 2021 - 2027
FOR A MORE SUSTAINABLE AND SAVING
FOREST SECTOR - "NORTH CENTRAL STATE
ENTERPRISE" SE - GABROVO**

Valentina Marinova

Abstract: The European Union provides funding for many diverse projects and programs in areas such as regional and urban development; employment and social inclusion; agriculture and rural development; maritime and fisheries; scientific research and innovation; humanitarian aid.

The reviewed programs and financial instruments are an important element for the multifunctional development of the "Gabrovo" SDDP for creating an optimal structure for the management of the forest sector, guaranteeing the performance of the public functions of the state and the effective management of state forest property.

Keywords: European Green Deal, Forest Strategy, Common Agricultural Policy.

НОВИ ВЪЗМОЖНОСТИ ЗА ПРИВЛЕЧЕН РЕСУРС ЗА 2021 – 2027 Г. ЗА ПО УСТОЙЧИВ И ЩАДЯЩ ГОРСКИ СЕКТОР - „СЕВЕРНОЦЕНТРАЛНО ДЪРЖАВНО ПРЕДПРИЯТИЕ“ ДП - ГАБРОВО

Валентина Маринова

Резюме: Европейският Съюз предоставя финансиране за множество разнообразни проекти и програми в области като регионално и градско развитие; заетост и социално приобщаване; земеделие и развитие на селските райони; морско дело и рибарство; научни изследвания и иновации; хуманитарна помощ.

Разгледаните програми и финансови инструменти са важен елемент за многофункционалното развитие на СЦДП „Габрово“ за създаване на оптимална структура за управление на горския сектор, гарантираща изпълнението на публичните функции на държавата и ефективното управление на държавната горска собственост.

Ключови думи: Европейски зелен пакт, Стратегия за горите, Обща селскостопанска политика.

1. Въведение

Европейската комисия прие новата Стратегия на Европейския съюз (ЕС) за горите до 2030 г., като част от Европейския зелен пакт. Стратегията цели да бъдат изпълнени мерките на ЕС за намаляване на емисиите от парникови газове с поне 55% до 2030 г. и постигане на климатичен неутралитет през 2050 г., съгласно Закона за климата.

Стратегията за горите определя визия и конкретни действия за увеличаване на количеството и качеството на горите в ЕС и засилване на тяхната защита, възстановяване и устойчивост. Целта е въз основа на всички социални, икономически и екологични аспекти на горите да се осигури тяхната многофункционалност и да се подчертае значимата роля на горските стопани.

Предложените действия ще увеличат задържането на парникови газове чрез подобряване на системите за поглъщане и задържане на въглерод, което по този начин ще допринесе за смекчаване на изменението на климата. Ще бъде осигурена строга защита на

първичните и старите гори, възстановяването на деградиралите гори и гарантирането на устойчивото им управление по начин, който запазва жизненоважните екосистемни услуги, предоставени от горите на обществото. Ще бъдат насърчавани най-благоприятните за климата и биоразнообразието практики за управление на горите, и използването на дървесната биомаса и ресурси.

Стратегията предвижда разработването на схеми за възмездяване на собственици и управители на гори при предоставяне на алтернативни екосистемни услуги, например чрез поддържане на части от техните гори непокътнати. Новата обща селскостопанска политика (ОСП), наред с други политики на ЕС, ще даде възможност за по-целенасочена подкрепа на горските стопани и за устойчиво управление на горите.

Цели се създаване на обединяващо пространство за държавите-членки, собствениците и мениджърите на горите, индустрията, академичните среди и гражданското общество, които да обсъждат бъдещето на горите в ЕС и да подпомагат поддържането на тези ценни активи за поколенията напред.

В Стратегията за горите се предлага законодателна инициатива за засилване на мониторинга, събирането и обобщаването на информация за горите в ЕС. Изграждането на база данни за горските територии, съчетано със стратегическо планиране на ниво държави-членки, ще даде цялостна картина на тяхното състояние, стопанисване и бъдещо развитие.

Стратегията е придружена от Пътна карта за засаждане на три милиарда допълнителни дървета в цяла Европа до 2030 г., при пълно зачитане на екологичните принципи - правилното дърво на точното място с правилната цел.

„Горите са белите дробове на нашата земя: те са жизненоважни за нашия климат, биологично разнообразие, качество на почвата и въздуха. Горите също са белите дробове на нашето общество и икономика: те осигуряват препитание в селските райони, осигуряват основни продукти за нашите граждани и притежават дълбока социална стойност чрез тяхната природа. Новата стратегия за горите признава тази многофункционалност и показва как амбицията за опазване на околната среда може да върви ръка за ръка с икономическия просперитет. Чрез тази стратегия и с подкрепата на новата обща селскостопанска политика нашите гори и нашите лесовъди ще вдъхнат живот на устойчива, просперираща и климатично неутрална Европа. "

„Европейските гори са ценно природно наследство, което не може да се приема за даденост. Защитата, възстановяването и

изграждането на устойчивост на европейските гори е от съществено значение не само за борба с кризата с климата и биологичното разнообразие, но и за запазване на социално-икономическите функции на горите. Огромното участие в обществени консултации показва, че европейците се грижат за бъдещето на нашите гори, така че трябва да променим начина, по който защитаваме, управляваме и отглеждаме нашите гори, така че да донесе реални ползи за всички. "

Общата селскостопанска политика (ОСП) е доказала значението си за формирането на едно многофункционално селско и горско стопанство, отговарящо на потребностите на обществото, допринасящо за опазването на околната среда и природните ресурси, борбата с климатичните промени и развитието на селските райони, като в същото време позволява на производителите да получават гарантирани доходи от своята дейност за повишаване на тяхната конкурентоспособност.

В очакване на Съобщението на Европейската комисия относно модернизирването и опростяването на Общата селскостопанска политика (ОСП), настоящият документ представя визията на България за ОСП след 2020 г., като отчита общата позиция на земеделската и горската общност, базирана на оценка на състоянието на секторите и развитието на селските райони.

Инструментите на Общата селскостопанска политика (ОСП) следва да намерят отражение при формирането на бюджетната рамка след 2020 г., като се отчитат предизвикателствата пред секторите променящата се външна среда и глобален пазар.

2. Визия за бъдещето на Общата селскостопанска политика след 2020 г.

➤ Нарастващите предизвикателства в световен мащаб изискват ОСП да продължи да бъде силна и адекватно финансирана общностна политика.

➤ За постигане на желаните резултати от предстоящия процес на модернизирване и опростяване, политиката трябва да запази досегашния си балансиран подход, основаващ се на два стълба с конкретни цели и сфери на подпомагане чрез взаимно допълващи се инструменти. Възможността за трансфер между двата стълба трябва да бъде запазена.

➤ С цел гарантиране на дългосрочна стабилност и предвидимост за селскостопанския сектор считаме, че в контекста на обсъжданията на ОСП след 2020 г. фокусът следва да бъде върху подобряване на сегашната структура и мерки на политиката и интегрирането им с други политики, а не върху преразглеждането на основната политика.

➤ С цел минимизиране на изкривяванията в конкурентоспособността между земеделските и горските стопанства в ЕС е необходимо въвеждането на регулация, която да подпомогне процеса към действително сближаване между държавите членки и осигуряване на равнопоставени условия на ниво ЕС.

➤ Европейският фонд за гарантиране на земеделието и горското стопанство и, Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони трябва да си взаимодействат с останалите Европейски структурни и инвестиционни фондове по ефективен и опростен начин, с цел интегрирано развитие на териториите.

Развитие на селските райони

1. Подпомагането по Втори стълб трябва да продължи, като доказана и целенасочена политика за подобряване на живота в селските райони, чрез предоставяне на нови възможности и услуги за населението.

2. Следва да бъде поставен акцент върху модернизацията на технологиите, внедряване на иновации и обмяна на опит и знания, отразяващ значимостта на жизнеспособността и конкурентоспособността на земеделските и горските стопанства, ефективно използване на природните ресурси, за насърчаване постигането на екологичните и социални цели на Общата селскостопанска политика (ОСП).

3. Необходимо е да бъде осигурена по-голяма гъвкавост при прилагане на мерките, отговарящи на националните специфики, което ще подобри насочването на финансовата подкрепа и ще доведе до намаляване на дисбаланса в развитието между селските и градските райони.

4. Мерките за по-добро управление на използваните ограничени природни ресурси и стимулирането на практики, щадящи околната среда, насочени към опазване на биоразнообразието и водите.

5. Местните инициативни групи (подходът ЛИДЕР) трябва да бъде насърчаван, за да се преодолее заплахата от застаряване и демографската криза в селските райони.

Общата селскостопанска политика ОСП трябва да бъде политика, която отговаря на настоящите икономически, социални и обществени изисквания. Тя трябва да бъде разбираема, с ниско ниво на бюрокрация, за да се улесни осъществяването на ролята ѝ по отношение както на земеделските и горските производители, така и на потребителите. Общата селскостопанска политика трябва да е пазарно

ориентирана, с опростени правила и гарантирано финансиране за тяхното прилагане, основана на принципите на солидарност и социална справедливост, като не се допуска намаление на финансирането, за да се избегнат сътресения в секторите. Тя трябва да бъде гъвкава и прозрачна, да осигурява оптимално оползотворяване на предоставените за нейното реализиране финансови средства и да покаже на обществеността необходимостта и ефективността от инвестирането на обществени средства за нейното реализиране.

България подкрепя предприетите през последните години промени на Общата селскостопанска политика (ОСП) , целящи повишаване на пазарната ориентация на европейското земеделие и стабилизиране на Единния пазар на ЕС. Считаме, че европейският модел на земеделие и горско стопанство е доказал своите предимства и жизнеспособност и това налага запазване и по-нататъшно развитие на Общата селскостопанска политика (ОСП) , в условията на новите предизвикателства Идеята, че Европейският фонд за гарантиране на земеделието и Европейският земеделски фонд за развитие на селските райони трябва да си взаимодействат с останалите Европейски структурни и инвестиционни фондове по ефективен и опростен начин, с цел интегрирано развитие на териториите.

Подкрепата по Втори стълб на Общата селскостопанска политика (ОСП) следва да осигури:

➤ Разширяване на възможностите за специфична подкрепа за регионите, за да удовлетвори нуждите на земеделските и горските стопани и местното население. Предвид това, че голяма част от селските райони са разположени на територии с природни ограничения, където доходът на глава от населението е значително по-нисък от средния за Европа, развитието им продължава да бъде важно предизвикателство за устойчиво териториално сближаване, което изисква адекватна финансова подкрепа, насочена към повишаване на заетостта и жизнения стандарт.

➤ Гъвкавост при насочване на подпомагането. Подпомагането по Втори стълб трябва да предоставя по-голяма свобода на ниво държава при определяне на приоритетните области, в които да се насочва финансовата подкрепа. За да бъде осигурено по-ефективно насочване на средствата за справяне с новите предизвикателства, и да се работи за опростяване на правилата, следва да продължи да се прилага по-голямата гъвкавост, като бъдат отчетени резултатите от текущо прилаганите мерки и усилията да бъдат насочени към утвърждаване на

ясни правила, които да облекчават както дейността на земеделските стопани, така и администрацията.

➤ Модернизация и въвеждане на иновации. Подкрепата по програмите за развитие на селските райони (ПРСР) следва да допринася за същественото повишаване на производителността на труда в горския сектор, преминаването към по-ефективни методи на производство, щадящи околната среда, ефективно използване на природните ресурси. Предвид нарастващите демографски проблеми, подкрепата в рамките на Втори стълб се явява основен инструмент за създаване на устойчива заетост, стимулирайки икономиката в селските райони, чрез развитие на предприемачество и осигуряване на възможности за повишаване на доходите на населението. Подкрепата на иновациите и нови технологични решения за по-добро управление на използваните ограничени природни ресурси и стимулирането на практики, щадящи околната среда, насочени към опазване на биоразнообразието

➤ Гъвкави, регионално насочени мерки за опазване на околната среда и промените в климата. Отчитайки регионалните специфики и настъпващите климатични промени, Общата селскостопанска политика (ОСП) следва да осигури финансирането на достатъчно гъвкави и адаптивни практики с цел опазването на биоразнообразието, количеството и качеството на водите, намаляване на замърсяването при източника му и защитата на горските територии.

➤ Създаване на отделен фонд за подхода ЛИДЕР, който да определя унифицирани правила за прилагане и да включва възможностите за многофондовото финансиране, предвидени в настоящия период. ЛИДЕР трябва да продължи да събира, а не да разделя местните общности, което да води до подобряване на тяхното благосъстояние и условия за живот, като се продължи процеса на подобряване на връзките между селските и градските такива. Особено важно е да се продължи с подкрепата за работата с мрежа на местно, регионално, национално и транснационално ниво.

Общата селскостопанска политика (ОСП) е единствената изцяло общностна политика на ЕС, важна не само за земеделските, горските стопани и производителите на храни, но и за жителите на селските райони и потребителите в ЕС. Чрез последвалите реформи тази политика посреща нови предизвикателства и става неразделна част от стратегиите и икономическите политики на ЕС, които включват ЕС в глобалните усилия за устойчиво развитие.

От Общата селскостопанска политика (ОСП) след 2020 г. се очаква да допринесе максимално към десетте приоритета на Комисията

и целите за устойчиво развитие, като подпомогне прехода към напълно устойчив селскостопански сектор и развитието на жизнеспособни селски райони, осигурявайки сигурни, безопасни и висококачествени храни. Укрепването на грижите за околната среда и климата са основен приоритет за бъдещето на селското и горското стопанство на Съюза. Формулирани са три специфични цели и предложения за показатели, свързани с околната среда и климата, които трябва да бъдат постигнати посредством финансово подпомагане от Европейския фонд за гарантиране на земеделието (ЕФГЗ) и от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР):

- принос за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за устойчивата енергия (специфична цел 4);
- насърчаване на устойчиво развитие и ефективно управление на природните ресурси като вода, почва и въздух (специфична цел 5);
- принос за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта (специфична цел 6).

Три от десетте специфични цели след 2020 г. са насочени към следните области на въздействие изменение на климата, управление на природни ресурси, опазване на биологично разнообразие и ландшафта.

Изменението на климата

България се намира в регион, който е особено уязвим към изменението на климата (предимно чрез повишаване на средно годишната температура и интензивни валежи), като това вероятно ще увеличи честотата на екстремните метеорологични явления

Първите негативни въздействия върху селското стопанство от измененията на климата и увеличаването на честотата и интензивността на неблагоприятните климатични явления вече са факт – няколко периода на засушаване и в същото време по-чести наводнения в резултат от интензивни валежи.

Сценариите за климатичните промени за България показват повишена честота на неблагоприятни климатични събития - по-дълги засушавания, горещи и студени вълни, интензивни валежи и наводнения, горски пожари и свлачища. Екстремните метеорологични явления и постепенните климатични промени могат да окажат силно въздействие върху добивите и качеството на продукцията.

Целта е да бъдат подкрепени действия допринасящи за:

- Смекчаване (измененията на климата) - ограничаване на източниците или поглъщането на парникови газове (ПГ);
- Адаптиране (към последиците от измененията на климата) - процесът на приспособяване към действителни или очаквани неблагоприятни въздействия на изменението на климата, както и предприемане на подходящи действия за предотвратяване или свеждане до минимум на щетите, които тези въздействия биха могли да причинят;
- Използване на устойчива енергия.

Управление на природните ресурси

Втората област на въздействие е свързана с компоненти на околната среда – вода, почва и въздух: Национална стратегия и План за действие за адаптация към изменението на климата.

➤ **ВОДА:** Промените в климата могат да доведат до недостиг на вода и неефективна употреба на водните ресурси. Сушите ограничават наличието на водни ресурси и оказват неблагоприятен натиск, като превръщат водата във водещ ограничаващ фактор в земеделието. Почти е невъзможно да се промени структурата на земеделското производство без наличие на достатъчно вода. Поради хроничен недостиг на вода, сега прилаганите технологии за земеделско производство не са в състояние да гарантират очакваните добиви при проява на екстремни агрометеорологични условия. В България основна характеристика на агрометеорологичните условия е недостигът на вода, а тя е жизненоважна за земеделието. По-високите температури и по-ниската относителна влажност увеличават нуждата от вода, но освен количеството, застрашени са и качествени характеристики на водата. Всички води и водни обекти в България следва да се опазват от изтощаване, замърсяване и увреждане с цел поддържане на необходимото количество и качество на водите и здравословна околна среда, съхраняване на екосистемите, запазване на ландшафта и предотвратяване на стопански щети.

➤ **ПОЧВИ:** България има богато разнообразие от плодородни почви, но те представляват ограничен, незаменим и практически невъзстановим природен ресурс. Същността на плодородието на земеделските земи се дължи на богатството на практически трудно възстановимия повърхностен слой от земната суша, наричан почва. Основен компонент е съдържанието на органично вещество (хумуса). В българските почви то намалява с тревожно бързи темпове и от 4-5 % през 60-те години на миналия век, вече е достигнало стойности от 1,7 –

2,3%. Изследванията показват, че в следващите 20-25 години на някои площи няма да могат да се отглеждат окопни култури, а в някои случаи и по-скоро. Това се дължи основно на влошените физико-механичните свойства на почвите и последващите ги ускорени процеси на уплътняване, ерозия, загуба на органично вещество и намалена микробиологична дейност. Устойчивото и щадящо ползване на почвата гарантират функциите на този ресурс. Законодателството в областта на опазване на почвите идентифицира следните процеси, които увреждат почвата – ерозия, киселяване, засоляване, уплътняване, намаляване на почвеното органично вещество, замърсяване, запечатване, заблацияване и свлачища.

➤ **ВЪЗДУХ:** Въздуха и неговия уникален състав е средата в която се развиват всички живи организми на земята. Горското стопанство е част от секторите, които като резултат от своята дейност участват и допринасят за формиране на парникови газове, които отделени във въздуха предизвикват парников ефект. Факт е, че само около 10% от всички парникови емисии се предизвикват от земеделските дейности, но е факт и че азотните окиси, амоняка, отделени от животновъдството и използването на синтетични торове азотни торове имат най-висок парников потенциал. Повечето климатични модели симулират увеличение на температурата на въздуха в България от 2°C до 5°C до края на века. Целта на управлението на природните ресурси и компоненти на околната среда е да бъдат подкрепени действия допринасящи за устойчиво управление на природните ресурси: подобряване състоянието на почвата, намаляване на замърсяването на въздуха, подобряване на качеството и употребата на вода, подобряване на биологичното разнообразие, свързано със стопанството.

Биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта

България е страна с богато биоразнообразие на растителни и животински видове. Зоните в „Натура 2000“, които заемат над 30 % от територията на страната, както и защитените територии са предназначени за опазването на тези видове. Влошаването на екосистемните услуги може да доведе до загуба на добиви поради спад в опрашването, намаляване контрола на вредителите и болестите и почвени изменения и по-малко генетично разнообразие. Загубата на биологично разнообразие и промените в екосистемите и ландшафта имат непосредствено въздействие върху отглеждането на земеделски

култури и животните. В сферата на селското и горското стопанство заплахите, водещи до промяна и загуба на местообитанията, се явяват, както интензификацията, така и екстензификацията на дейности. Опазването на биоразнообразието в горските площи осигурява не само широк набор от жизненоважни екосистемни услуги и ползи, като например опрашване на растенията, разнообразна продукция, намаляваща икономическия риск за дребните фермери, но и опазване на ключови местообитания за защитените растения, животни и птици. Целта е да бъдат подкрепени действия, допринасящи за защита на биологичното разнообразие, подобряване на екосистемните услуги и опазване на местообитанията и ландшафта, чрез поддържане и увеличаване на тези площи, както и повишаване на стойността на стопанството въз основа на площите с естествени местообитания и диви растителни и животински видове.

Задължителни условия в структурата на ОСП след 2020 г.

На основата на системата за Кръстосано съответствие, след 2020 г. в ОСП се въвежда система на предварителни условия, които са неразделна част от екологичната архитектура („зелена архитектура“), обвързваща пълното получаване на подпомагане със спазването на основни стандарти, които включват законоустановените изисквания за управление (ЗИУ) и стандартите за добро земеделско и екологично състояние на земята (ДЗЕС). Държавите членки определят националните ДЗЕС за всеки от стандартите, установени в приложението към Регламента за Стратегическите планове, като се вземат предвид специфичните характеристики на съответните площи, включително почвено-климатичните условия, съществуващите условия в стопанствата, използването на земята,

Интервенции в подкрепа на околната среда и климата

Предложеният модел и архитектура на ОСП след 2020 г. предвижда промяна във взаимоотношенията между Европейския съюз, държавите членки и земеделските стопани. Държавата членка следва да предприеме действия за справяне с влошаването на околната среда и изменението на климата, като е налице задължение за постигане на определен резултат и за осигуряване на пълно съответствие между използваните финансови ресурси и постигнатите резултати. В контекста на процеса по преглед и оценка на изпълнението на резултатите от прилагане на мерките от Европейската комисия могат да бъдат преразгледани съответните наобелязаните действия.

Интервенции в развитието на селските райони

Интервенциите в областта на развитието на селските райони също следва да бъдат ориентирани към резултатите и включват плащания във връзка с поети доброволни задължения в областта на управлението, които допринасят за смекчаване на последиците от изменението на климата и за адаптация към него, както и за защитата и подобряването на околната среда, включително качеството и количеството на водата, качеството на въздуха, почвите, биологичното разнообразие и екосистемните услуги, включително доброволните задължения по „Натура 2000“ и подпомагането на генетичното разнообразие. Плащанията следва да покриват изцяло или частично допълнителните разходи и пропуснатите приходи, произтичащи единствено от задълженията, които надхвърлят базовите параметри на задължителните стандарти и изисквания, установени в европейското и националното законодателство, както и в системата на предварителните условия, предвидени в стратегическия план на ОСП. В стратегическия план трябва да има отделна мярка, която има за цел да компенсира бенефициерите за неблагоприятни аспекти, свързани с изпълнението на „Натура 2000“ и Рамковата директива за водите. Поради това на земеделските и горските стопани следва да продължи да се предоставя подпомагане, за да се спомогне за преодоляване на специфичните неблагоприятни аспекти в съответните райони, произтичащи от изпълнението на законодателството, както и с цел подпомагане активни мерки за ефективното управление на обекти по „Натура 2000“. Могат да се отпускат и помощи на стопани за преодоляване на неблагоприятни аспекти в районите на речни басейни, произтичащи от изпълнението на Рамковата директива за водите.

3. Национален план за възстановяване и устойчивост

Понастоящем се провеждат преговори между Европейския парламент и Съвета относно следващата многогодишна финансова рамка и новия инструмент Next Generation EU с цел спешното финализиране на работата по всички правни актове.

Механизмът за възстановяване и устойчивост е част от елемента „Следващо поколение ЕС“ (2021-2024 г.) от Плана за възстановяване на Европа.

Финансовият пакет, от който България може да се възползва, възлиза на около 6,217 млрд. евро грантове и 4,549 млрд. евро заеми.

За целите на програмиране на средствата държавите членки изготвят Национални планове за възстановяване и устойчивост като

приложение към своите Национални програми за реформи. Плановете се преразглеждат и адаптират, при необходимост, през 2022 г., така че да се вземе предвид окончателното разпределение на средствата за 2023 г. Първите две години за Механизма ще са особено важни, тъй като 70% от прогнозните средства, съставляващи грантове, следва да бъдат договорени до края на 2022 г. Останалите 30% ще могат да се договорят до края на 2023 г. Предвидените от държавите в плановете им етапни показатели и цели следва да бъдат отчетени до юли 2026 г., а последните плащания се очаква да се осъществят до края на 2026 г.

ЕК насърчава държавите членки да включат в своите планове за инвестиции и реформи следните водещи области:

1. Ускоряване – приоритетен подход към ориентираните към бъдещето чисти технологии и ускоряване на разработването и използването на ВЕИ.

2. Саниране – Подобряване на енергийната ефективност на обществените и частните сгради.

3. Зареждане и презареждане – Насърчаване на ориентирани към бъдещето чисти технологии, за да се ускори използването на устойчив, достъпен и интелигентен транспорт, на станции за зареждане и презареждане и разширяване на обществения транспорт.

4. Свързване – Скорошно въвеждане на бързи ширококолентови услуги за всички региони и домакинства, включително влакнестооптични и 5G мрежи.

5. Модернизиране – Цифровизацията на публичната администрация и на услугите, включително на съдебната система и здравеопазването.

6. Разрастване – Увеличаването на капацитета на европейските промишлени данни в облак и разработването на най-мощните, авангардни и устойчиви процесори.

7. Преквалификация и повишаване на квалификацията – Адаптирането на образователните системи, за да подкрепят цифровите умения, образованието и професионалното обучение за всички възрасти.

Чрез инструмента за възстановяване и устойчивост: Проект **“Възстановяване на ключови за климата екосистеми в изпълнение на Стратегията на биологично разнообразие на ЕС и целите на Европейския зелен пакт”** цели да допринесе за Зеления преход на България и изпълнение на Стратегията за биоразнообразие на ЕС до 2030 г. чрез възстановяване на потенциала на екосистемите за поглъщане на въглерод и способността им да произвеждат по-добри услуги и продукти.

Поставяме си и следните подцели:

1. Да осигурим свързаност на мрежата Натура 2000, възстановим традиционни ландшафти и създадем екологични коридори;
2. Да възстановим ключови за климата екосистеми като влажни зони, сладководни и речни екосистеми, блата и торфища;
3. Внедряване на консервационни и образователни мерки за опазване на местни защитени видове и устойчиво развитие на зоологическите градини.

Проектът ще отговори на препоръките на Съвета за България, идентифицирани в Европейския семестър 2019 г. и 2020 г.¹, по-специално като даде отговори и намери решения на важни за възстановяването и опазването на екосистемите и биоразнообразието въпроси, които засягат устойчивия и приобщаващ растеж и са пряко свързани със здравето. Научно е доказан значителния принос на „здравите“ екосистеми за човешкото здраве и благосъстояние, като пандемията подчерта необходимостта от по-добро разбиране на функционирането на екосистемите, тяхното взаимодействие със социалните системи и ролята им за поддържане на икономиката и благосъстоянието на хората.

¹ ПРЕПОРЪКА НА СЪВЕТА относно Националната програма за реформи на България за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на България за 2020 г.:

(25) За да се стимулира икономическото възстановяване, ще бъде важно да се даде приоритет на готови за изпълнение публични инвестиционни проекти, както и да се стимулират частните инвестиции, включително чрез съответни реформи...

(26) Покритието и качеството на транспортната инфраструктура в България остават под средното ниво за ЕС, а трансевропейската транспортна мрежа все още не е завършена. Мрежата от мултимодални платформи, някои железопътни и пътни участъци, както и европейските системи за управление на железопътния трафик и интелигентните транспортни системи все още не са достатъчно развити. Необходимо е да се обърне внимание на важни въпроси, свързани с околната среда, тъй като те засягат устойчивия растеж и създават допълнителни рискове за здравето по време на кризата, свързана с COVID-19.

Това налага да се предприемат спешни действия и инвестиции във възстановяване на екосистемите и подобряване на тяхната устойчивост към бъдещи пандемии.

Поради това, Планът за възстановяване "Следващо поколение ЕС" акцентира върху намирането на възможности и решения за възстановяване на екосистемите и защита на биоразнообразието като подчертава съществената им роля за поддържане на живота и прехраната, икономическото и социалното развитие, човешкото благосъстояние, както и за постигането на целите на ЕС за климатична неутралност.

Като се има предвид, че въздействието от изменението на климата върху икономиката, обществото и водната среда ще бъдат усетени най-тежко по непряк начин, чрез влошаването на екосистемните услуги и биоразнообразието, което ще има значителни социално-икономическите ефекти, предвидените преки и непреки консервационни дейности са изключително належащи. В допълнение, тези дейности ще генерират зелени работни места и ще допринесат за постигане на целите на Плана за възстановяване и за постигане на целите на ЕС за климатична неутралност.

Проектът ще разреши следните проблеми:

България ще изпълни задължения по Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. Стратегията дава основната рамка на работата на ЕС в областта на биоразнообразието, задава визията, целите, които трябва да бъдат постигнати чрез националните политики и необходимите действия за това. Стратегията ще бъде основата на дейностите в България в тази област през следващите десет години и предвидената инвестиция дава възможност за прекратяване на загубата на биологично разнообразие. Загубата на биологично разнообразие и изменението на климата са присъщо свързани и поради това е необходимо да се инвестира във възстановяване на екосистеми, които ще играят важна роля за намаляване на емисиите и адаптирането на климата.

В изпълнение на Парижкото споразумение, Директивата за хабитатите 92/43/ЕЕС и Стратегията за горите на ЕС, България ще изпълни задълженията си за опазване и адаптация на горите към климатичните промени. Ще се запази и подобри състоянието на приоритетни горски хабитати и ще се допринесе за постигане на целта за обособяване на 10% гори във фаза на старост. Ще се създадат предпоставки за оценка и остойностяване на екосистемните услуги от горите. Ще се постигнат целите на Зелената сделка на ЕС за

възстановяване на биологичното разнообразие и намаляване на замърсяването, чрез подобряване на превенцията на горски пожари. Възстановяването на ключови за биоразнообразието и климата екосистеми ще осигури свързаност на мрежата Natura 2000, което ще допринесе за постигане на целите от Стратегията за биоразнообразието на ЕС 2030, с принос към Плана за възстановяване на природата. Усилията ще бъдат насочени към възстановяване на увредени екосистеми и към намаляване на риска от природни бедствия и тяхното въздействие.

България ще изпълни задължението си да осигури „зоологическите градини адекватно да изпълняват своята важна консервационна роля за опазване на видовете, общественото образование, и/или научните изследвания“, както и изпълнението на ангажиментите, свързани с чл. 9 от Конвенцията за биологично разнообразие, в който са заложили мерките за *ex-situ* опазване. В тази връзка зоологическите градини трябва да бъдат максимално развивани в консервационно отношение, каквато е и съвременната концепция за зоопарк, а не спрямо класическите принципи на съхранение и излагане на колекции. Имайки предвид равномерното разпределение на зоологическите градини в цялата страна, посещението им от голям брой деца и възрастни (зоологическите градини и спасителните центрове функционират без вход или с минимален вход и не са базирани на комерсиални принципи), образователните дейности, в т.ч. и демонстриране на новосформираните преки консервационни действия, извършвани от същите ще достигнат до стотици хиляди хора на годишна база.

Проектът е пряко свързан с постигане на целите на Европейския зелен пакт за възстановяване на биологичното разнообразие и намаляване на замърсяването.

Следните работни пакети от дейности са планирани за изпълнение:

Работен пакет 1 – Осигуряване на свързаност на мрежата Natura 2000:

Дейност 1.1. "Използване на потенциала на горските генетични ресурси за адаптация към климатичните промени"

Основните поддейности, които ще бъдат изпълнени, са формулирани както следва:

- Избор на източници и събиране на горски репродуктивен материал от дървесни и храстови видове от различни произходи, местни за страната и застрашени от изчезване, както и такива показващи

устойчивост и/или са ценни стопански форми. Събраните семена ще бъдат използвани за попълване и подмяна на основната колекция и изграждане на обменна колекция на генната банка. В обменната колекция са партии, които се формират от остатък на партидите предназначени за основната колекция, а също и от видове, чиито семена не са податливи на дългосрочно съхранение. Партидите семена се предоставят на потребители при необходимост от възобновяване на увредени хабитати в мрежата Natura 2000, предоставяне на малки количества семена за научно изследователски опити в страната или в други държави.

Закупуване на лабораторно оборудване за извършване на анализ на събраните семена за генна банка.

- Определяне на насаждения за динамична консервация с целеви дървесни видове. Целта на определяне на консервационните единици е в изпълнение на Пан-Европейските критерии за съхранение на горските генетични ресурси, които могат да бъдат класифицирани в следните категории; 1) за поддържане на генетичното разнообразие в големи горски популации, 2) за запазване на адаптивни или други генетични качества в маргинални или разпръснати популации, които често са относително малки, и 3) за опазване на редки или застрашени дървесни видове в популации, състоящи се от малък брой индивиди.

- Повишаване на капацитета на служителите във връзка с опазването и с използване на потенциала на горските генетични ресурси.

- Попълване и подмяна на основната колекция за опазване на генетичния фонд, която да се използва за регенерация само в случаи на форсмажорни обстоятелства.

Milestone 1.1: Опазване и съхранение на горските генетични ресурси в страната, във връзка с адаптация към климатичните промени.

Result indicator 1.1: Изградена обменна колекция семена от местни за страната и застрашени от изчезване дървесни и храстови видове за предоставяне на потребители при необходимост от възобновяване.

Базова стойност: 0

Целева стойност: 1

Срок на изпълнение: 3 години.

Необходимо финансиране: 250 000 лв. с ДДС или 208 333 лв. без

ДДС

Дейност 1.2. "Картиране на старите гори в недържавните горски територии"

Обособяването на гори във фаза на старост (ГФС) е един от всеобщо признатите подходи за поддържа на благоприятен природозащитен статус на горските местообитания. Това е част от нормативната уредба за управление на горите. Разработените за целта „Режими за устойчиво управление на горите в Натура 2000“ са включени в Наредба 8 за сечите в горите.

Определянето на ГФС се извършва на ниво защитена зона. В случая на недържавните гори това ще бъде съобразено с вече обособените ГФС в държавните гори, като:

Ще бъде определено разпространението на местообитанията и ще се търсят възможности за формирането на комплекси от ГФС с площ 40 ха и по-големи. Допустимо е (дори се предпочита) в комплексите от ГФС да участват повече от един тип местообитание.

Ще се търсят възможности в рамките на всяка защитена зона да бъдат обособени като ГФС поне 10% от площното разпространение на горските местообитания по Натура 2000.

Определянето на ГФС се извършва итеративно до постигане на границата от 10% като се започне с включване на най-старите гори от дадения тип местообитание.

Приоритетно в ГФС се включват съществуващи защитени територии, обявени по реда на Закона за защитените територии.

С цел да се определи доколко реално са подходящи описаните територии може да се използва прилаганата по проект LIFE12NAT/BG/1218 методика за изчисление на индекса на горите във фаза на старост.

Milestone 1.2: Поддържане на благоприятен природозащитен статус на горските местообитания по Натура 2000 в недържавни горски територии.

Result indicator 1.2: Изготвен списък на потенциалните насаждения от ГФС по предварително дефиниран алгоритъм в недържавните горски територии

Result indicator 1.3: Картирани гори във фаза на старост в недържавните горски територии

Срок на изпълнение: 3 г.

Необходимо финансиране: 400 000 лв. с ДДС или 333 333 лв. без ДДС

Дейност 1.3. "Визуализация на горите в съществуващата информационна среда"

Понастоящем Изпълнителна агенция по горите не разполага със средства за публикуване в интернет среда на пространствените, количествените и качествени данни за горските територии. В релационна база данни е налична информация за производствените процеси в горите – ползване и транспорт на дървесина, без тя да съдържа пространствена компонента.

Това състояние на информацията за горите предполага и обуславя затруднен и в повечето случаи невъзможен достъп до данни за горските ресурси от страна на горската администрация, заинтересовани администрации (ИАОС, АГКК и СГКК, Държавен фонд земеделие, Областни дирекции земеделие), заинтересования бизнес, общинските администрации. В допълнение не е възможно да се направи оценка на ролята на горите като депо за въглерод на национално ниво или в границите на дадена административно-териториална единица.

Невъзможно е и извършването на оценка и остойностяване на екосистемните ползи от горите съгласно изискванията на Закона за горите, оценка на състоянието на горските местообитания по Натура 2000 и преценка на въздействието на горскостопанските дейности върху тях. Затруднено е и оптимизирането на ползванията от горите. Липсата на система за визуализация с пространствена компонента не позволява на дървопреработвателната промишленост да планира ефективно източниците на суровина, а съответните общински администрации не разполагат с инструмент за ефективно планиране на процеса по обезпечаване с енергиен ресурс за редица социално уязвими групи.

Всички изброени по-горе проблеми могат да се преодолеят чрез изпълнението на настоящата дейност, като в допълнение тя ще допринесе за значителното увеличение на възможностите за информираност на обществото, както по общи за горите въпроси, така и за конкретни проблеми, като например сигнализирането за незаконен дърводобив и транспортиране на дървесина и др. Подобна инициатива, неосъществена преди няколко години, може да бъде намерена като информация на следния адрес: <https://www.mzh.government.bg/bg/profil-na-kupuvacha/obshtestveni-porchki-do-15072017/proceduri-do-15072017/> - с дата 02.10.2015 г. В рамките на дейността ще бъде създадена релационна база данни за горските територии; ще бъде разработен и инсталиран софтуерен продукт с пълни аналитични възможности по отношение на пространствените и описателните данни; ще бъде разработена система от специализирани за отрасъла справки, съгласно

действащата нормативна уредба; ще бъде създаден портал като подсистема, осигуряваща основния визуализационен интерфейс, предназначен за разпространение на географска информация, географски услуги и метаданни до различни клиенти: десктоп клиенти посредством уеб услуги и браузър базирани клиенти, посредством уеб приложение; ще бъде създаден протокол за осъвременяване на данните от инвентаризацията на горските територии.

Milestone 1.3: Осигуряване на публичен достъп до информацията за горите чрез интернет портал с пространствени и описателни данни за горските територии и дейностите в тях. Създаване на условия за свързване и обмен на данни с външни информационни системи, като тези, поддържани от АГКК и ИАОС, ИСАК и ИСУН и др.

Result indicator 1.4: Създадена релационна база данни за горските територии към съществуващата информационна среда.

Базова стойност: 0

Целева стойност: 1

Result indicator 1.5: Създаден интерфейс за обмен на данни

Базова стойност: 0

Целева стойност: 1

Impact indicator 1.1: Осигурен бърз достъп на заинтересованите страни до специализирана актуална информация и предоставяне на уеб услуги за горите и дейностите в тях на широката общественост.

Срок на изпълнение: 3 г.

Необходимо финансиране: 1 650 000 лв. с ДДС или 1 375 000 лв. без ДДС

Дейност 1.4. "Възстановяване на традиционни горски ландшафти"

Дейността е свързана с провеждане на мероприятия, насочени към справяне с някои от най-съществените проблеми по отношение на биоразнообразието в горите. От една страна ще бъдат трансформирани голяма част от иглолистните култури, чрез превръщането им в широколистни гори от местни видове. От друга страна ще бъдат възстановени някои ценни горски хабитати и част от защитните горски пояси, необходими за опазването на плодородните добруджански земи.

Изменението на климата и засушаването през последните години оказаха значително влияние върху състоянието на изкуствено създадените иглолистни насаждения. Съхненето на иглолистни насаждения със средна възраст 40-50 години, създадени в райони с надморска височина до 700-800 метра, извън естествения им ареал на

разпространение, се превърна в основен проблем в тези гори. Сравнително ниската надморска височина и неподходящите месторастения, върху които са създадени иглолистните култури са причина и за каламитетното проявление на корояда и други горски вредители. С цел да се осигури възстановяването на гората (и с цел контрол на ерозията и пороите) е необходимо насърчаването на естественото възобновяване на местните видове в техния естествен ареал. Чрез разработването на Национален план за възстановяването на традиционни горски ландшафти ще се определят подходящите за трансформация култури, където участието на изкуствено внесените иглолистни е с над 90 % участие (тоест естественото възстановяване на типичните местни широколистни хабитати е затруднено).

Възстановяването на защитните горски пояси е от решаващо значение за контрола на засушаването и ветровата ерозия в една от най-плодородните части на България. Защитните горски пояси способстват за намаляване на изпарението на вода от почвата и отслабват силата на ветровете, с което подобряват микроклимата и предотвратяват сериозни поражения върху състоянието и добивите от земеделски култури.

Възстановяването на горите, пострадали или унищожени, в резултат от действието на абиотични и биотични фактори, чрез естествено или изкуствено възобновяване (залесяване) е необходимо за съхраняване на естественото биоразнообразие, както и за възстановяване на структурното разнообразие на хабитатите.

Чрез изпълнението на дейността ще се постигне значителен положителен ефект в няколко основни направления - ще се възстановят типичните широколистни хабитати, ще се увеличи значително биологичното разнообразие в териториите, ще се ограничат нападенията от вредители и болести, ще се увеличи потенциала за усвояване на парникови газове (новите гори ще допринесат за справяне с проблема, идентифициран в Интегрирания национален план „Енергетика и климат“, свързан с намаляване на капацитета на българските гори за поглъщане на парникови газове, поради увеличаване на възрастта им), ще се осигури заетост в селските и горските райони на страната и т.н. Това от своя страна ще доведе до увеличаване на екологичните, социалните и икономическите функции на българските гори. Ще бъде съхранено/ възстановено естественото биоразнообразие, ще се повиши адаптацията и устойчивостта на горските екосистеми към промените в климата, и ще се повиши потенциала им за усвояване на емисии на парникови газове.

Milestone 1.4: Съхраняване и възстановяване на богатото биологично разнообразие в горските територии. Увеличаване на адаптивната способност на българските гори към климатичните промени, в т.ч. чрез използване на местни видове. Подобряване на водния баланс в прилежащите територии. Увеличаване на лесистостта в равнинните райони. Насърчаване на естественото възобновяване на местни видове в техния естествен ареал. Възстановяване на структурното разнообразие на насажденията. Ограничаване на ерозията и запазване на качеството на земите в съседни на горските територии.

Result indicator 1.6: Проведена трансформация на 30 000 ха иглолистни култури (x 1000 лв./ха).

Базова стойност: 636 403 ха иглолистни култури

Целева стойност: 30 000 ха трансформирани иглолистни култури

Result indicator 1.7: Възстановени 80 ха защитни горски пояси

Базова стойност: 0

Целева стойност: 80 ха

Result indicator 1.8: Създадени горски хабитати на площ от 100 ха

Базова стойност: 0

Целева стойност: 100 ха

Impact indicator 1.2: Изготвен Национален план за възстановяване на традиционните горски ландшафти

Базова стойност: 0

Целева стойност: 1

Срок на изпълнение: 4 г.

Необходимо финансиране: 33 600 000 лв. с ДДС или 28 000 000 лв. без ДДС

Дейност 1.5. "Намаляване на негативното влияние на пожарите върху биоразнообразието"

Поради климатичните промени и глобалното затопляне през последните десетилетия рискът от горски пожари в България и Средиземноморските държави е еднакво висок. През последните десетилетия наблюдаваме тенденция лятото непрекъснато да става все по-горещо и по-сухо, докато продължителността на пожароопасните сезони се удължава. В наши дни горските пожари са признати за една от основните опасности за горите, като действията срещу тях все още са насочени главно към защита и потушаване, вместо към превенция. Създаването на специални автоматични системи за наблюдение и алармиране на горски пожари е полезно за по-ефективното предотвратяване на пожари и защита на горските екосистеми. В

условията на глобално затопляне и засушаване е логично да се очаква повишаване на пожарната опасност в горските екосистеми. В тази връзка противопожарните мероприятия в горите и организацията на действията за предотвратяването на горските пожари следва да се проектират и осъществяват по подобие на дейностите в страните от Средиземноморието (Гърция, Франция, Испания, Португалия и др.), където цялата или преобладаващата част от територията е определена като силно застрашена от пожари. Оценката и картографирането на риска от горски пожари на територията на страната показва, че в голяма част от страната ситуацията е аналогична (http://www.iag.bg/data/docs/Oценка_i_kartografirane_na_risk_ot_gorski_p_ozhari.pdf).

В Югоизточна България са концентрирани голяма част от всички горски пожари в страната. Въз основа на разработена и приета национална схема за разполагане на автоматичните наблюдателни станции (<http://iag.bg/docs/lang/1/cat/4/index> от 25.09.2019 г.), проектът ще финансира в голяма степен доизграждането на Националната система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари за областите Бургас, Сливен, Ямбол, Хасково, Стара Загора и Кърджали.

Кулите за наблюдение гарантират дългосрочно наблюдение на горските територии, така че разширяването на мрежата им ще намали времето за първоначална реакция при възникване на горски пожар, водещо до намален размер на изгорелите площи и ще намали пожарната опасност на територията на страната.

Подобни дейности са предвидени и в оперативна цел 3 от Програмата за опазване на горите от пожари (<http://www.iag.bg/data/docs/Programa-pojari-2017.pdf>), както и в регионалните подобни документи. Тази най-добра европейска практика е възприета и въз основа на успешно изпълненият проект EFFMIS по програма INTERREG EUROPE (<https://keep.eu/projects/455/European-Forest-Fire-Monitori-EN/>)

Milestone 1.5: Намаляване на емисиите на парникови газове и опазване на биоразнообразието чрез повишаване на капацитета за превенция на горски пожари

Result indicator 1.9: Изградени 30 автоматични наблюдателни станции от Националната система за наблюдение, ранно откриване и оповестяване на горски пожари (30 кули x 300 000 лв., в т.ч. осигуряване на достъп до избраните точки, изграждане, хардуер и софтуер).

Базова стойност: 17 изградени и работещи противопожарни кули в структурите на МЗХГ и ИАГ и 13 противопожарни кули в процес на изграждане.

Целева стойност: 60 противопожарни кули от общо 263 броя точки за разполагане насъоръжения съгласно Схемата за разполагане на средства за наблюдение и откриване на пожари в горските територии на страната с оглед изграждането на единна система за наблюдение и автоматично откриване на пожари

Срок на изпълнение: 4,5 години

Необходимо финансиране: 9 000 000 лв. с ДДС или 7 500 000 лв. без ДДС

Дейност 1.6. "Политики за следващите поколения - повишаване на осведомеността на подрастващото поколение по въпросите за биоразнообразието и климата"

Информираността на обществото за широкия спектър от важни теми, свързани с биологичното разнообразие, климатичните промени, опазването и устойчивото управление на горските територии и т.н. може да се определени като недостатъчна, въпреки усилията на специалистите през последните години. Устойчивото управление на горите има ключова роля за опазване и обогатяване на биологичното разнообразие и смекчаването на неблагоприятните последици от климатичните промени. Имайки предвид, че над 60 % от зоните по Natura 2000 са разположени в горски територии, горското стопанство и опазването на природата са неразривно свързани. Тази връзка все още не се осъзнава и отчита напълно от обществото, включително от подрастващите. През последните години основните заинтересовани страни (в това число Изпълнителна агенция по горите и нейните структури - регионалните дирекции по горите и дирекциите на природни паркове) предприеха действия за популяризиране на дейностите в горите сред обществото, включително от гледна точка на опазването на природата. Основна целева група, с цел постигане на максимален образователен ефект е подрастващото поколение.

В тази връзка ще бъде разработена Национална програма за горска педагогика, която ще представи визията за включване на всички подрастващи в занятия, свързани с биоразнообразието, горите и климата. Подобен централизиран подход до момента не е прилаган, като чрез програмата ще се осигури достигането до максимален брой деца от всички части на страната, от всички етнически и религиозни групи, деца в неравностойно положение и др.

В рамките на изпълнение на проекта в 16-те регионални дирекции по горите и 11-те дирекции на природни паркове, с активното съдействие на Изпълнителна агенция по горите, ще се организират и проведат общо 2700 занятия с деца в начален образователен етап, включващи обогатяване на познанията за животинските и растителните видове в страната, биоразнообразието в горите, измененията в климата и последствията върху видовото разнообразие в горските екосистеми. Използвайки методите на горската педагогика, подрастващото поколение ще бъде запознато на достъпен език с професията на лесовъда, както и на други работещи в горите служители. По лек и приятен за децата начин ще бъде поднесена важна информация, имаща за цел създаване на навици и умения у тях за опазване на горите и техните обитатели. Те ще бъдат запознати най-общо с функционирането и взаимовръзките между компонентите на горските екосистеми, основните европейски и национални политики и разпоредби в областта на биоразнообразието, горите и климата; видовете нарушения и смущения в горите, повлияни от измененията в климата или нерегламентирана човешка дейност и др.

За всяко мероприятие ще бъде осигурена подходяща горска територия, където в рамките на един ден да бъдат проведени всички предвидени занимателни дейности. Ще бъде осигурен лицензиран транспорт, сух обяд, богат набор от материали (дървени плоскости и ленена връв, цветни флумастери, гумени постелки, маски за очи, одеяло/чаршаф, самозалепваща хартия, лепило, двойно залепващо тиксо, щипки, въжета, торбички, звънчета, изработване на специални състезателни пъзели, дървени плоскости със стъпки на животни и с растения и семената им и др.), като ще се спазват всички актуални към провеждането на мероприятията противоепидемични мерки.

Milestone 1.6: Повишена осведоменост и интерес сред подрастващото поколение по въпросите за горите, горското стопанство, биоразнообразието и климата. Повишена екологична култура, отразяваща се в дългосрочен аспект в по-висока ангажираност към дейности за опазване на биологичното разнообразие, намаляване на замърсяването на горските и др. територии, незаконните дейности, увреждащи природата и т.н.

Result indicator 1.9: Организиран и проведен 2700 (по 100 бр. за всяка структура на ИАГ за 4 години) занятия с деца за 20 участници всяко (5 лв. за сандвич, вода и плод + 25 лв. за учебителни материали + 180 лв. за двама лектори + 200 лв. за транспорт до горска територия) - 980 лв. за едно обучение x 2700 обучения

Impact indicator 1.3: Разработена и утвърдена Национална програма за горска педагогика

Базова стойност: 0

Целева стойност: 1

Срок на изпълнение: 4 години

Необходимо финансиране: 2 691 000 лв. с ДДС или 2 242 500 лв. без ДДС

Дейност 1.7. „Приемане на резултатите от изпълнението на проектните дейности“

Целта на дейността е да следи изпълнението на дейностите, в съответствие с поставените цели и резултати за изпълнение на проектните дейности. Ще се следи също така изпълнението на индикаторите по отделните пакети на проекта. Ще се осъществява на обратна връзка на изпълнителите на тези дейности преди окончателното приемане на продуктите на проекта. Представителите на администрациите бенефициенти ще работят съвместно с изпълнителите в процеса по изготвяне на продуктите, с цел повишаване качеството на работа. Ще бъде осигурена техническа помощ за изпълнение на дейностите по проекта. За целта ще бъдат ангажирани съответните служители на проектните бенефициенти, които да бъдат включени в процеса на разглеждане на извършената работа и окончателното ѝ приемане. Изпълнението на дейността, отчитайки преобладаващо теренните проектни дейности, ще включи и необходимите командировъчни разходи за осигуряване приемането на теренната работа. Редът и начините за приемане на отделните проектни дейности ще бъдат детайлно разписани в процедурите по ЗОП и договорите за изпълнение. Дейността ще бъде осъществена в съответствие с изискванията на съответното законодателство на ЕС.

Milestone 1.7: Приемане на проектните резултати от страна на бенефициентите

Result indicator 1.10: Брой организирани и проведени експертни съвети на Изпълнителна агенция по горите (брой протоколи от заседанията)

Базова стойност: 0

Целева стойност: 6

Result indicator 1.11: Брой организирани теренни приемания на проектните резултати (брой доклади от теренните посещения)

Базова стойност: 0

Целева стойност: 6

Result indicator 1.12: Приети продукти от изпълнените проектни дейности (брой встъпителни, междинни и окончателни доклади от изпълнени дейности)

Базова стойност: 0

Целева стойност: 19

Срок на изпълнение: 4 г. и 7 м.

Необходимо финансиране: 300 000 лв. с ДДС или 250 000 лв. без

ДДС

Обща стойност на Работен пакет 1 - 47 891 000 лв. с ДДС

Общ стойност на Работен пакет 1 - 39 909 167 лв. без ДДС

Работен пакет 5 – Управление и публичност на проекта

Дейност 5.1. „Управление и публичност на проекта“

За успешната организация, управлението и изпълнението на проектните дейности, както и техния мониторинг и отчитане, ще бъде сформиран екип за управление и изпълнение от външни за бенефициентите експерти. Екипът ще включва координатор на проекта, финансов експерт, експерт "Горски ландшафти", експерт "Натура 2000", експерт "Информационни и комуникационни действия".

За успешното разработване на необходимите документи по Закона за обществени поръчки, провеждането на съответните процедури и договорирането на изпълнението на отделните дейности ще бъдат ангажирани експерти по обществени поръчки с доказан опит в подобни дейности.

Разходите са остойностени като непреки разходи на база на общата стойност на преките разходи по проекта и по Правилата за непреки разходи за управление и публичност на проектите на Оперативна програма „Околна среда“ 2014-2020 г.

Milestone 5.1: Осигуряване на необходимия управленски и експертен капацитет за успешното изпълнение и отчитане на проекта

Result indicator 5.1. Сформиран екип за управление и изпълнение на проекта (брой подписани временни трудови договори)

Базова стойност: 0

Целева стойност: 5

Result indicator 5.2. Успешно изпълнен и отчетен проект

Базова стойност: 0

Целева стойност: 20 отчета

Срок за изпълнение на дейността: 60 месеца

Бюджет: 1 400 000 лв. с ДДС

Обща стойност на Работен пакет 5: 1 400 000 лв. с ДДС

Обща стойност на Работен пакет 5: 1 157 133,60 лв. без ДДС

Работен пакет 1 – Осигуряване на свързаност на мрежата Натура 2000: и Работен пакет 5 – Управление и публичност на проекта

Обща стойност на Работен пакет 1 и 5: 49 291 000 лв. с ДДС

Обща стойност на Работен пакет 1 и 5: 41 066 300,60 лв. без ДДС

Очаквани резултати:

В резултат от изпълнението на дейностите по проекта се очаква:

1. Осигурена свързаност на 1 000 дка местообитания от мрежата Натура 2000, възстановени 800 дка традиционни ландшафти и създадени екологични коридори;
2. 300 000 дка гори с повишена устойчивост към климатичните промени;
3. Възстановени 6 влажни зони, сладководни и речни екосистеми, блата и торфища;
4. Възстановени 400 км реки като свободни от прегради;
5. 200 ха земи със сменено предназначение като влажни зони;
6. Нови 85 ха земи под защита;
7. 6 програми за размножаване и повторно въвеждане в природата на защитени и застрашени видове и обучения въведени в зоопарковете;
8. Над 54 000 деца включени в учебителни дейности.

Етапите за изпълнение на проекта включват:

1. Подготовка на документация за процедури по ЗОП – до март 2022 г.
2. Обявяване на ОП – поетапно, съгласно план-графика до септември 2022 г.
3. Изпълнение на дейностите – до второ тримесечие на 2026 г.
4. Анализ на резултатите и отчитане на проекта – септември 2026 г.

Проектът допринася пряко за изпълнение на Специфична препоръка 3 на Съвета, отправена към България в рамките на Европейския семестър 2019 г. защото:

➤ Възстановяването на екосистемите ще създаде условия за устойчиво и балансирано икономическо развитие, съвместно с опазването на биоразнообразието чрез прилагане на преки консервационни дейности, които ще генерират нови работни места и поминък за местните общности;

➤ Възстановяването на екосистемите ще доведе до повишаване на пряката и непряка стойност на биоразнообразието за обществото и ще свърже икономическата политика с научните изследвания и иновациите, давайки приоритет на „безплатните“ услуги на природата, като чист въздух, водорегулираща и водозащитна функция за осигуряването на вода, достъп до генетичен материал, услугите по усвояване на CO₂ емисии и др., като допринесе пряко за климатичните промени.

Очакванията са стойността на екосистемните услуги в бъдеще да нараства и това ще става главно поради загуба на екосистеми. Поради това е изключително важно да се инвестира в опазване на екосистемите и подобряване на ползите от „здравите“ екосистеми и биоразнообразие за обществото, което ще даде тласък на икономическото възстановяване.

Проектът допринася и за изпълнението на Препоръка 3 на Съвета относно Националната програма за реформи на България за 2020 г. и съдържаща становище на Съвета относно конвергентната програма на България за 2020 г.

Той е насочен към опазване на биоразнообразието и екосистемите, които засягат устойчивия растеж, тяхното влошаване или загуба ще създаде допълнителни рискове за здравето по време на кризата, свързана с COVID-19“.

Проектът има пряк принос към изпълнението на Интегрирания план в областта на енергетиката и климата на Република България до 2030 г. чрез възстановяване и поддържане на екосистемите, изграждане на свързаност на мрежата Натура 2000 и създаване на екологични коридори. Сектор Земеползване, промяна в земеползването и горско стопанство (ЗПЗГС) има ролята на „погълтител“ на парникови газове за България чрез двете категории - "Гори" и "Пасища", които поглъщат CO₂. Те са обект на опазване и възстановяване в Натура 2000, като е доказана връзката с доброто им състояние за постигане на целите на декарбонизацията. Разрушаването и увреждането на тези територии би довело до освобождаване в атмосферата на въглеродните емисии. Екосистемната услуга „Смекчаване и регулиране на въздействията от промените на климата“ дава оценка на запаса на въглерод в почвата, оценка на запаса на въглерод в мъртва органична материя – мъртва дървесина и мъртва горска постилка, оценка на запаса на въглерод в дървесна биомаса – подземна и надземна, както и оценка на общия запас от усвоен въглерод на определена територия.

Проектът пряко допринася за изпълнение на констатацията на ЕК в доклада за България 2020 г. за подобряване на управлението и ефективно стопанисване на защитените зони, тъй като биологичното разнообразие и уникалната природа „представяват неизползван потенциал за икономически растеж, основан на развитието на устойчивия и нишовия туризъм, както и на сектора за развлечения.“ Чрез резултатите на проекта територията в мрежата Natura 2000 ще бъде монетарно остойностена, което ще подобри значително процеса по взимане на управленски решения и ще допринесе за устойчив икономически растеж и устойчив поминък на местните общности.

Проектът пряко е обвързан със следните Цели за устойчиво развитие на ООН:

Цел 13 „Предприемане на спешни действия за борба с изменението на климата и неговите последици“;

Цел 15 „Опазване, възстановяване и насърчаване на устойчивото използване на сухоземните екосистеми, устойчиво управление на горите, борба с опустиняването, спиране и обръщане на процеса на деградация на земите и предотвратяване загубата на биологично разнообразие“.

По-конкретно проектът ще доведе до:

- Намаляване на емисиите на парникови газове по сектори съобразно политиките (СТЕ на ЕС, Регламент за разпределянето на усилията и LULUCF);

- Емисии на парникови газове, определени в съответствие с методиката на Междуправителствения комитет по изменение на климата (МКИК), по сектори и по газове (по целесъобразност се дават данни поотделно за СТЕ на ЕС и секторите за разпределяне на усилията) [tCO₂eq];

- Въглеродна интензитетност на икономиката като цяло [tCO₂eq/GDP];

Проектът също така допринася за изпълнение на следните цели определени в Интегрирания национален план „Енергетика и климат“:

Национални общи и конкретни цели; Измерение „Декарбонизация“:

Регламент (ЕС) № 2018/841 за включването на емисиите и поглъщанията на парникови газове от земеползването, промените в земеползването и горското стопанство в рамката в областта на климата и енергетиката до 2030 г. налага изисквания за държавите членки да гарантират, че емисиите от всички категории земеползване не надвишават поглъщанията на ПГ в продължение на два петгодишни

периода между 2021 и 2030 г. (2021 до 2025 г. и от 2026 г. до 2030 г.), като се прилагат определени правила за отчитане и се позволява известна гъвкавост. Чрез изпълнението на проекта ще е възможно устойчиво управление и стопанисване на биоразнообразието, водите, горите и други ключови екосистеми, осигуряващи свързаност към мрежата Натура 2000 на територията на страната, като мерките за възстановяване и/или поддържане ще се планират така, че да допринесат за постигане на целите на раздел „Енергия от възобновяеми източници“ на Интегрирания националния план „Енергетика и климат“ чрез прилагането на решения базирани на природата за постигане на целите за възстановяване и опазване на природни местообитания и видове с фокус гори и влажни зони. По този начин ще се намали негативното влияние на земеползването, промените в земеползването и горското стопанство в и извън мрежата Натура 2000, опазвайки и подобрявайки състоянието на пасищните и горски екосистеми, които са основни „поглътителни“ на емисии, с цел подкрепа и увеличаване на приноса на България към европейските цели за опазване и възстановяване на биоразнообразието и целите за декарбонизация.

Проектът и дейностите в него ще подкрепи и стратегическата рамка и националните приоритети по отношение на адаптацията към изменението на климата до 2030 г. С него ще се намали уязвимостта на страната спрямо последиците от изменението на климата и ще се подобри капацитетът за адаптация на екологичните, социалните и икономическите системи към въздействията на изменението на климата.

4. Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони за програмен период 2021-2027 г.

Интервенциите, които ще се ползват са разработени в пет направления общо за държавните и недържавните собственици.

Интервенцията 8.1. Залесяване на земеделски и неземеделски земи

Свързани специфични цели и където е релевантно, секторни приоритети

Цел 4: Допринася за смекчаване и адаптиране към изменението на климата, както и за устойчива енергия;

Индикатори за резултат (най-малко един)

R.17 Залесена земя: Подкрепена площ за залесяване и създаване на гори, включително агролесовъдство;

Допустими бенефициенти

Физически лица, еднолични търговци, юридически лица, местни подразделения на вероизповеданията и общини собственици на земеделски земи и Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите управляващи неземеделски земи.

Описание на дизайна на интервенцията

Интервенцията „Залесяване и поддръжка“ се прилага в съответствие с чл. 68 от Регламента за СП.

От всички сектори именно секторът „Горско стопанство“ има най-висок дял в поглъщането на въглеродни емисии. Според оценките на Националния доклад за инвентаризация на емисиите на парникови газове, горите са компенсирали около 12% от всички емисии в периода от 1988 г. до 2011 г.

Залесяването ще стимулира поглъщането и съхраняването на въглерода и опазване на почвите от ерозия. Чрез увеличаването на лесистостта се увеличават териториите, за които е доказано, че най-добре поглъщат и съхраняват въглерода - горите.

Промените на климата могат да предизвикат намаление на производството, ограничаване на водните ресурси, разпространение на болести по животните и растенията, които са нетипични за даден регион и др. Ето защо политиката за опазване на околната среда сама по себе си не е в състояние да даде отговор на адаптирането към промените на климата. Такива мерки могат да бъдат залесяване на земеделски земи и горски територии, които отговорят на определението за неземеделски земи. Залесяването също допринася за защита на териториите от природни бедствия и пожари, както и допринася за адаптирането към промените в климата.

Изборът на дървесни видове за залесяване следва да е в съответствие с целите за климата и околната среда, спазвайки принципите за устойчиво управление на горите, както са развити в Пан-Европейските Насоки за Залесяване и Презалесяване. Това се гарантира посредством технологичния план за залесяване. Той се изготвя от лицензиран лесовъд, съгласно изискванията на Наредба №2 от 7 февруари 2013 година за условията и реда за залесяване на горски територии и земеделски земи, използвани за създаване на специални защитни и стопански гори и на гори в защитени територии, инвентаризация на създадените култури, тяхното отчитане и регистриране (ДВ. бр.16 от 2013г.). Технологичният план съдържа насоката и целта на залесяването; подходящият посадъчен или посевен материал по вид, количество, качество и произход; видът и начинът на

почвоподготовка; схемата и гъстотата на културата; начинът и сезонът на залесяване. Той се основава на „Класификационната схема на типовете месторастения в Република България”. Тя е разработена на база горскорастително райониране на страната и отразява различията в релеф, изложение, наклон, надморска височина, почвени, климатични и екологични характеристики на терена. В България са установени и картирани 135 типа месторастения. За залесяване се използват подходящи за съответния тип и условия на месторастене дървесни и храстови видове, като ще се ползват само местни видове.

Интервенцията ще подпомага залесяване на земеделски и неземеделски земи, както и поддръжка на новосъздадените култури. Поддръжката на новосъздадените култури включва отглеждане до петата година след създаването и попълване до третата година след създаването.

Условия за допустимост

- Всички кандидати трябва да докажат собственост на земята, която ще залесяват или правото си да я управляват;
- Земята, която ще се залесява трябва да попада в район с лесистост по-малка от 60% или в район с висок или среден риск от ерозия;
- Минималната площ за залесяване трябва да бъде 0.5 ха;
- Минималният процент на прихващане на новосъздадената гора да е по-висок от 25%.
- Залесяванията трябва да се извършват съгласно Закона за горите и свързаните с него подзаконовни нормативни актове;
- За залесяване ще се използват само местни дървесни видове според типа на месторастене;
- За всички залесявания над 1.0 ха, когато се налага смесване на дървесните или храстови видове в културата, то трябва да е поясно и минимум 10% от площта трябва да е заета от медоносни дървесни видове;
- Помощта за залесяване на земя, публична собственост, или за бързорастящи дървета покрива само разходите по залесяването.

Не се допуска подпомагане:

- при залесяване на дървесни видове с цел създаване на култури с кратък цикъл на ротация;
- при залесяване с цел производство на коледни елхи;
- при залесяване на бързорастящи дървета за производство на енергия;

- при залесяване на уязвими местообитания като торфища, влажни зони, карстови и силикатни терени, автохтонно не поддържащи горско-дървесна растителност(местообитания с европейска значимост, започващи с кодове 6, 7, и 8);

- при залесяване на лесонепригодни горски територии;

- при залесяване на земеделски земи с висока природна стойност;

- в зоните, включени в мрежата „Натура 2000“, залесяването е допустимо само ако съответства на целите на управлението на тези зони и е съгласувано с органа на държавата членка, който отговаря за прилагането на „Натура 2000“.

Нива на подпомагане /премии/ методи за изчисляване (включително диференциации за групи от територии, където е приложимо) и, когато е приложимо, кратко обяснение защо посочените са подходящи за постигане на целите, (също и по отношение на базовите изисквания):

/информацията следва да включва: формата и степента на подкрепа; методът за изчисляване на единичните суми на подпомагане и неговото сертифициране в съответствие с член 76; различните единни или средни единични суми на помощта в рамките на тази интервенция. /

Подпомагането за залесяване и поддръжка ще бъде до 100% от допустимите разходи.

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по проекта, е левовата равностойност на 3 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по проект, е до левовата равностойност на 300 000 евро.

С предвиденият максимален размер на общите допустими разходи по един проект ще могат да бъдат създадени от 42 до 57 ха нови иглолистни гори или от 35 до 47 ха широколистни такива.

Интервенцията 8.3 – 8.4 Предотвратяване и възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития

Свързани специфични цели и където е релевантно, секторни приоритети

Цел 4: Допринася за смекчаване и адаптиране към изменението на климата, както и за устойчива енергия;

Индикатори за резултат (най-малко един)

R.17a: Инвестиционна подкрепа за горския сектор

Допустими бенефициенти

- Физически и юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии;
- Общини, собственици на горски територии;
- Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите, управляващи държавни горски територии;
- Лесозащитни станции (ЛЗС).

Описание на дизайна на интервенцията;

Интервенцията „Предотвратяване и възстановяване на щети по горите от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития“ се прилага в съответствие с чл. 68 от Регламента за СП.

За най-сериозен рисков фактор при опазване на горите продължават да се смятат горските пожари.

Анализът на пожарната ситуация в горите на България за последните 30 години показва рязко нарастване на броя на пожарите и размера на опожарените площи. Общата тенденция за увеличаване на броя, честотата и интензивността на горските пожари е особено силно изразена в периода от 1999 до 2001 г., както и през 2007 година. В тези години по степен на пожарен риск страната ни е на едно ниво с традиционно високо-рисковите страни от Средиземноморието. Най-голям е броят на пожарите през 2000 и 2007 години – съответно – 1 710 и 1 478. Най-много площи – 57 406 ха и 43 000 ха са засегнати от пожари през същите години. Все още се преодоляват последствията и от опустошителният пожар в област Благоевград, който възникна в края на месец август 2017 г.

През 2019 година в базата данни на ИАГ са регистрирани 668 бр. пожари в горските територии, които засегнаха над 5 619,5 ха. От тях 419,1 ха са опожарени от върхови пожари. Само преките щети за горските територии (ГТ) от пожарите през 2019 г. са оценени на над 2 милиона лева.

Независимо от сериозните на пръв поглед цифри, за пожароопасният сезон на 2019 г. можем да отбележим, че при надминат средногодишен брой на пожарите в горите за последните 10 години /около 500 бр./, отчитаме около 50% по – малко опожарени площи в сравнение със средните /10 000 ха/ за същия период. Основен фактор за това бе създадената отлична организация от горски служители и пожарникари за бързо локализиране на огъня, благодарение на което в над 70% от случаите не бе допуснато навлизане на огъня в горските

територии. Като следствие през 2019 г. на територията на страната не са обявявани кризисни ситуации във връзка с възникнали горски пожари.

Добрите резултати при опазването на горските територии от пожари през последните години се дължат както на превантивната дейност, така и на вложените финансови ресурси от Държавните предприятия и МВР за специализирана техника, обучение и създаване на доброволни формирования. Вече ярко се открояват с добрите си показатели ДП в Южна и Североизточна България, които вложиха сериозни финансови и организационни ресурси за осигуряване на високопроходима техника, средства за наблюдение и осигуряване на безопасността на екипите си за борба с горските пожари.

Изработена е на методика и е извършено класифициране на горите по степени на риск от горски пожари. Най-рискови са зоните с ниска надморска височина и висок дял земеделски земи в близост до горски територии, което отразява факта, че около 80% от всички пожари са причинени от човешка дейност, предимно опожаряване на земеделски земи за почистване на пасища.

Превенцията от горски пожари ще предотврати излъчването на вредни емисии (въглероден двуокис) в атмосферата.

Навременното възстановяване на пострадалите гори има благоприятно въздействие върху почвите, водите, въздуха и биоразнообразието. Освен икономическия ефект, възстановените гори постигат и много по-значим екологичен ефект, като допринасят за борбата с промените в климата и увеличават поглъщането на въглерода.

Възстановените гори допринасят също за защита на околната среда, предпазване от природни бедствия (особено наводнения) и пожари. Изборът на подходящи за презалесяване дървесни видове спомага за адаптирането към промените в климата.

Предвижда се по тази интервенция да се подпомагат:

1. създаване, подобряване и поддръжка на противопожарна инфраструктура – лесокултурни прегради, противопожарни просеки, минерализовани ивици;

2. изграждане/подобряване на водоизточници за борба с пожарите;

3. закупуване на комуникационно оборудване и средства за наблюдение на горски пожари, вредители и болести;

4. изграждане и подобряване на горски пътища;

5. предотвратяване и ограничаване на разпространението на неприятели и болести; възстановяването на пострадали от горски пожари, природни бедствия и катастрофични събития гори.

Условия за допустимост:

Всички кандидати трябва да докажат собственост на горите, с които кандидатстват за подпомагане, или правото си да ги стопанисват, с изключение на ЛЗС;

- Всички кандидати за предотвратяване на щети по горите трябва да докажат собственост върху минимум 500 ха горски територии, с които кандидатстват за подпомагане, или правото си да ги стопанисват;

- Превантивните дейности срещу пожари са допустими за подпомагане само в горските територии, класифицирани като такива със среден или висок риск от възникване на пожар.

- Всички превантивни дейности срещу горски пожари трябва да са част от утвърден горскостопански план или програма.

- В случаите на превантивни дейности срещу болести и вредители, дейностите за ограничаване на възможното бедствие трябва да бъдат одобрени с решение на Националната комисия по лесозащита.

Допустими за подпомагане за превантивни дейности срещу болести и вредители.

- Съоръженията и инвентара за превенция да са заложиени въз основа на нормите за проектиране на противопожарни мероприятия Наредба № 18 от 7 октомври 2015 г. за инвентаризация и планиране в горските територии (ДВ, бр. 82 от 2015 г.);

- За дейността предотвратяване и ограничаване на разпространението на неприятели и болести допустими за подпомагане са само Лесозащитните станции;

Възстановителните дейности ще бъдат допустими за подпомагане в горските територии на цялата страна;

- За презалесяване ще се използват само местни дървесни видове;

- Размерът на щетата следва да е най-малко 20% от съответния горски потенциал на база увредена площ;

- В случаите на възстановяване на щети от болести и вредители, описанието на настъпилото бедствие следва да бъде придружено от научни доказателства.

- Презалесяванията трябва да се извършват съгласно Закона за горите и свързаните с него подзаконовни нормативни актове;

- При презалесяване ще се използват стандартни разходи за залесяване и презалесяване;

- Възстановяване на гора след окончателна сеч е недопустимо за подпомагане.

- Не се предоставя помощ за загуби на доход, дължащи се на пожари, природни бедствия, неблагоприятни климатични събития, които могат да бъдат приравнени на природни бедствия, други неблагоприятни климатични събития, нашествия на вредители по растенията и катастрофични събития.

Нива на подпомагане / премии / методи за изчисляване (включително диференциации за групи от територии, където е приложимо) и, когато е приложимо, кратко обяснение защо посочените са подходящи за постигане на целите, (също и по отношение на базовите изисквания):

/информацията следва да включва: формата и степента на подкрепа; методът за изчисляване на единичните суми на подпомагане и неговото сертифициране в съответствие с член 76; различните единни или средни единични суми на помощта в рамките на тази интервенция. /

Подпомагането ще бъде до 100% от допустимите разходи.

Минималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по проекта, е левовата равностойност на 3 000 евро.

Максималният размер на общите допустими разходи, за които се кандидатства по проект, е до левовата равностойност на 1 000 000 евро.

Интервенция 8.5 Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми

Свързани специфични цели и където е релевантно, секторни приоритети

Цел 4: Допринася за смекчаване и адаптиране към изменението на климата, както и за устойчива енергия;

Индикатори за резултат (най-малко един)

R.17a: Инвестиционна подкрепа за горския сектор

Допустими бенефициенти

- Физически лица, еднолични търговци, юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии;

- Общини, собственици на горски територии;

- Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите, стопанисващи държавни горски територии;

Описание на дизайна на интервенцията

Интервенцията „Инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми“ се прилага в съответствие с чл. 68 от Регламента за СП.

Подпомагането по настоящата интервенция включва смекчаване на последиците от и адаптиране към изменението на климата и предоставяне на услугите, предлагани от екосистемите. Насочено е към превръщането на издънковите гори в семенни, превръщане на иглолистните култури на нетипични месторастения в естествени насаждения и възстановяване и поддръжка на полезащитни горски пояси. Тези дейности ще допринесат до устойчивост, дълговечност и подобряване на всички екологични показатели на гората, както и нейната привлекателност.

Изменението на климата и горското стопанство са неразривно свързани. От една страна, промените в глобалния климат вече стресират горите чрез по-високи средни годишни температури, променена структурата на валежите, и по-честите и екстремни метеорологични явления. В същото време, горите имат множество защитни функции. Те осигуряват защита срещу ерозията на почвата и опустиняването, помагат за регулиране на хидроложкия цикъл и техните екосистеми са важен източник на биологично разнообразие.

За да предпазят земеделските земи от ерозия и получаване на влагозадържащ ефект преди повече от 70 години са създадени полезащитните пояси в Северна България. Изградени са върху земеделски земи, но с течение на времето и тъй като са отговаряли на определението за гора, са били присъединени към държавния горски фонд и е започнало стопанисването им като гора. В този смисъл, възстановяването и поддържането на полезащитните пояси освен типичния за горите ефект ще имат осезаем ефект и върху съседните им земеделски земи, като ги защитават от ерозия, осигуряват по-добър воден баланс, а по този начин се постигат и по-високи и по-качествени добиви.

Едва 50,7% от защитните горски пояси, в които своевременно са провеждани отгледни мероприятия са в добро състояние. Идентифицирани са проблеми при стопанисването поради различното санитарно състояние на дървесните видове в един и същи пояс. В Закона за горите (ДВ. бр.19 от 2011г.) е възприето и се използва по широкото понятие „защитни горски пояси“, от което полезащитните горски пояси са само част. Предвидените инвестиции по настоящата интервенция ще включват подпомагане само за тях.

Превръщането на издънковите гори в семенни и превръщане на иглолистните култури на нетипични месторастения в естествени насаждения и възстановяване и поддръжка на полезащитни горски пояси ще засили многократно полезните функции на обновените гори.

Условия за допустимост

- Всички кандидати трябва да докажат собственост върху горската територия или правото си да я управляват;
- Минималната площ на горската територия, с която кандидатстват за подпомагане, трябва да бъде както следва:
 - 0.5 ха за физически лица и еднолични търговци;
 - 1.0 ха за юридически лица, местни поделения на вероизповеданията и общини;
 - 10.0 ха за Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите, стопанисващи държавни горски територии.
- За дейностите по възстановяване и поддръжка на полезащитни пояси допустими за подпомагане са само Държавни предприятия по чл. 163 от Закона за горите;
- Подпомагането ще бъде допустимо само за еднократни дейности в горите за периода на действие на СП;
- При презалесяване ще се използват стандартни разходи за презалесяване;
- Презалесяванията следва да се извършват съгласно Закона за горите и свързаните с него подзаконовни нормативни актове;
- За презалесяване ще се използват само местни дървесни видове;
- Оперативни разходи, разходи за поддръжка и годишни плащания не са допустими за подпомагане, с изключение разходите за поддръжка на полезащитните горски пояси;
- Простото възстановяване на гъстотата на гората или възстановяване на същата гора след окончателна сеч е недопустимо за подпомагане;

Възстановяване на гора след окончателна сеч е недопустимо за подпомагане.

Нива на подпомагане / премии / методи за изчисляване (включително диференциации за групи от територии, където е приложимо) и, когато е приложимо, кратко обяснение защо посочените са подходящи за постигане на целите, (също и по отношение на базовите изисквания):

/информацията следва да включва: формата и степента на подкрепа; методът за изчисляване на единичните суми на подпомагане и неговото сертифициране в съответствие с член 76; различните единни или средни единични суми на помощта в рамките на тази интервенция. /

Подпомагането за инвестиции, подобряващи устойчивостта и екологичната стойност на горските екосистеми ще бъде до 75% от допустимите разходи.

Минималният размер на общите допустими разходи е левовата равностойност на 2 000 евро на проект.

Максималният размер на общите допустими разходи по тази интервенция за целия период на прилагане на СП (2021-2027) е левовата равностойност на 2 500 000 евро на кандидат за подпомагане.

Интервенция 8.6 Подпомагане провеждането на отгледни сечи в недържавните гори

Свързани специфични цели и където е релевантно, секторни приоритети

Цел 4: Допринася за смекчаване и адаптиране към изменението на климата, както и за устойчива енергия;

Цел 8: Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство.

Индикатори за резултат (най-малко един)

R.17a: Инвестиционна подкрепа за горския сектор

Допустими бенефициенти

- Физически лица, еднолични търговци, юридически лица и местни поделения на вероизповеданията, собственици на горски територии;

- Общини, собственици на горски територии.

Описание на дизайна на интервенцията

Интервенцията „Подпомагане провеждането на отгледни сечи в недържавните гори“ се прилага в съответствие с чл. 68 от Регламента за СП.

Горите, стопанисвани от частни субекти, както и частните инвестиции в сектора на горското стопанство играят все по-важна роля в икономическата дейност в селските райони. Поради това, подкрепата на ЕС е от значение за развитието на горите, опазването на горите, иновациите, подобряване на производството, технологиите, преработката и маркетинга. Едновременно с това тези гори са съобразени с ролята си на многофункционални гори, допринасящи за ключовите екологични и климатични цели на Европейския съюз.

За да се гарантира предоставянето на тези ползи по балансиран начин от съществено значение е да се гарантира многофункционалност и устойчиво управление на горите, които са сред основните принципи

на горскостопанската стратегия на ЕС. Укрепването на устойчивото управление на горите е необходимо за подобряване на конкурентоспособността и създаването на работни места, в частност в селските райони, като същевременно се гарантира опазването на горите и предоставяне на екосистемни услуги.

Устойчивото управление е немислимо без извеждането на сечи. Сечите са лесовъдски дейности, които се провеждат с цел подобряване състоянието на горите, възобновяване, запазване на генетичните ресурси, добив на дървесина, както и запазване и увеличаване на основните функции на горите. Отгледните сечи, които подкрепяме по тази интервенция се провеждат за постигане на няколко основни цели: регулиране на състава и произхода на насажденията в зависимост от функциите им и поставените цели; подобряване на защитните и специалните функции на горите; подобряване на здравословното състояние и устойчивостта на горите; поддържане и опазване на биологичното разнообразие в горите; намаляване на риска за възникване на пожари в горите.

В същото време, извеждането на каквито и да е било сечи е невъзможно без специализирана техника за работа в горите. Настоящата интервенция цели да се подсигурят средства за подпомагане извеждането на планираните отгледни сечи в недържавните гори, които по този начин могат да запазят освен своята многофункционалност и конкурентоспособността на собствениците си, за да продължат с устойчивото им управление. Предвиждаме и подпомагане закупуването на горска техника за провеждане на планираните сечи във горите.

Условия за допустимост

Всички кандидати за подпомагане за извеждане на отгледни сечи трябва да докажат минимален размер собственост на горските територии, върху които сечите ще се извършват, както следва:

- за физически лица и еднолични търговци – 5.0 ха;
- за юридически лица и местни поделения на вероизповеданията – 10.0 ха;
- за общини – 15.0 ха.
- Юридическите лица са допустими за подпомагане, само ако са регистрирани съгласно българското законодателство и максималното участие на държавата в тях не превишава 25%;
- Закупуването на оборудване за сеч е допустимо за подпомагане само ако предвиденото устойчиво ползване на дървесина в горите, които стопанисва бенефициента позволява подходящото му ефикасно използване;

- Кандидатите за подпомагане за инвестиции в закупуване на специализирана горска техника и оборудване за сеч, извоз, товарене и транспорт на дървесина представят бизнес план за доказване на икономическа жизнеспособност.

- Разходите за поддръжка и текущи разходи не са допустими за подпомагане по тази интервенция.

Нива на подпомагане / премии / методи за изчисляване (включително диференциации за групи от територии, където е приложимо) и, когато е приложимо, кратко обяснение защо посочените са подходящи за постигане на целите, (също и по отношение на базовите изисквания):

/информацията следва да включва: формата и степента на подкрепа; методът за изчисляване на единичните суми на подпомагане и неговото сертифициране в съответствие с член 76; различните единни или средни единични суми на помощта в рамките на тази интервенция. /

Подпомагането за подобряване икономическата стойност на недържавните гори ще бъде до 40% от допустимите разходи.

Максимумът на общите допустими разходи по тази интервенция за целия период на прилагане на СП (2021-2027) е левовата равностойност на 300 000 евро на кандидат за подпомагане.

Минимумът на общите допустими разходи е левовата равностойност на 1 500 евро на проект.

Интервенция 8.6а Първична преработка и маркетинг на дървесина

Свързани специфични цели и където е релевантно, секторни приоритети

Цел 8: Насърчаване на заетостта, растежа, социалното приобщаване и местното развитие в селските райони, включително биоикономиката и устойчивото горско стопанство.

Индикатори за резултат (най-малко един)

R.17а: Инвестиционна подкрепа за горския сектор

Допустими бенефициенти

Микропредприятия

Описание на дизайна на интервенцията

Интервенцията „Преработка и маркетинг на дървесина“ се прилага в съответствие с чл. 68 от Регламента за СП.

Добиването и преработката на биомаса от горското стопанство дават възможност за диверсификация на приходите, работни места и

бизнес възможности, както и за предоставяне на нови услуги в селските райони. Повечето технологии за преработка на растителните и животински остатъци и отпадъци, обаче, са свързани с необходимостта от осигуряване на ново специализирано оборудване, изискващо инвестиции, за които трябва да бъде осигурено финансово стимулиране. Също така, в последните няколко години се забелязва затруднена реализация на някои дървесни сортименти.

Подкрепената интервенция ще доведе до диверсификация на икономическите дейности в селските райони, създаване на нови работни места и по-пълно оползотворяване на добитата дървесина.

Интервенцията ще включва:

1. Изграждане, придобиване или подобрене на сгради и други недвижими активи необходими за първичната преработка на дървесина, както и закупуването на земя, на стойност до 10 % от допустимите разходи, когато е пряко свързана с изпълнението на проектното предложение;

2. Закупуването или вземането на лизинг на нови машини и оборудване за първична преработка на дървесината, както и други работни операции, предхождащи индустриалната преработка, както следва:

- бичене на обла дървесина;
- сушене и импрегниране на дървен материал;
- фасониране на дървен материал;
- производство на дървесен талаш, дървесно брашно, технологични трески, дървесни пелети и брикети от необработени дървени материали, вършина и други дървесни отпадъци;
- производство на колове или колчета: белене, цепене, заостряне, пакетиране;
- производство на дърва за горене: рязане, цепене, пакетиране.

Условия за допустимост

- Кандидатите за подпомагане следва да са микропредприятия;
- Кандидатите за подпомагане следва да преработват не повече от 10 000 куб. м обла дървесина годишно.
- Кандидатите за подпомагане за инвестиции в преработка на дървесина представят бизнес план за доказване на икономическа жизнеспособност.
- Разходите за поддръжка и текущи разходи не са допустими за подпомагане по тази интервенция.

Нива на подпомагане / премии / методи за изчисляване (включително диференциации за групи от територии, където е

приложимо) и, когато е приложимо, кратко обяснение защо посочените са подходящи за постигане на целите, (също и по отношение на базовите изисквания):

/информацията следва да включва: формата и степента на подкрепа; методът за изчисляване на единичните суми на подпомагане и неговото сертифициране в съответствие с член 76; различните единни или средни единични суми на помощта в рамките на тази интервенция. /

Подпомагането за преработка и маркетинг на дървесина ще бъде до 40% от общите допустими разходи.

Максимумът на общите допустими разходи по тази интервенция за целия период на прилагане на СП (2021-2027) е левовата равностойност на 400 000 евро на кандидат за подпомагане.

Общите допустими разходи включват всички разходи, за които се кандидатства, заедно с тези, за които не се кандидатства, но са част от цялостния обект на инвестицията и без него той не може да бъде завършен и/или да функционира самостоятелно.

5. Министерство на околната среда и водите / МОСВ /

Основни цели на ОПОС 2021-2027 г.

Съобразявайки се със специфичните за страната препоръки в Годишния доклад на ЕК за България за 2019 г. и отчитайки хоризонталния характер на политиките по околна среда и изменение на климата, като приоритетни за финансиране за периода 2021 – 2027 г., ОПОС 2021-2027 г. идентифицира пет основни области („Води“, „Отпадъци“, „Биологично разнообразие“, „Риск и изменение на климата“ и „Въздух“). Те са насочени към постигане на следната *Цел на политиката 2* от проекта на Общ Регламент: „По-зелена, нисковъглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска“.

Приоритет 3: Биологично разнообразие

Специфична цел 3: Засилване на биоразнообразието, “зелената” инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването

Допустими са мерки за изпълнение на ангажиментите на страната, произтичащи от европейското природозащитно

законодателство, описани в стратегически и планови документи на европейско и национално ниво:

- Мерки, свързани с развитие на мрежата Натура 2000 – обезпечаване на органите за управление на мрежата Натура 2000 на национално и регионално ниво (включително техническо обезпечаване и изграждане на капацитет (обучения), подготовка на териториални планове за управление на защитени зони, обмяна на опит и добри практики, вкл. по отношение на управлението и мониторинга);

- Мерки, насочени към подобряване на природозащитното състояние на природни местообитания и видове (вкл. птици), предмет на опазване в мрежата Натура 2000 (вкл. подобряване знанията за тях) – мерки от Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000, мерки от планове за управление на защитени зони, мерки от планове за действие за защитени видове;

- Мерки за опазване/ възстановяване на екосистемите и присъщото им биологичното разнообразие с фокус върху подобряване на екосистемите и екосистемните услуги и осигуряване свързаността на мрежата Натура 2000 – изпълнение на мерки от Стратегия за биологичното разнообразие в Република България и Национален план за опазване и устойчиво ползване на биологичното разнообразие и генетичните ресурси 2020 – 2024 г.“, мерки от планове за управление на защитени територии, мерки от Националната приоритетна рамка за действие (НПРД) за изграждане на синя и зелена инфраструктура извън Натура 2000;

- Мерки за изграждане на капацитет на звената, вкл. обучения, отговорни за управлението и за прилагането на политиките по биологично разнообразие и по управление на Натура 2000.

Допълняемост на мерките в рамките на приоритета ще се осигури чрез изпълнението на мерките, заложи в Националната приоритетна рамка за действие за Натура 2000. Рамката идентифицира всички допустими мерки, както и източниците за тяхното финансиране – оперативни програми, национален бюджет, програма LIFE и др., като по този начин се гарантира както синергичният ефект по отношение подобряване природозащитния статус на видове и типове природни местообитания, така и осигуряването на демаркация по отношение отделните предвидени мерки.

Индикативно разпределение на програмните средства (ЕС) в зависимост от вида на интервенцията (не се прилага за ЕФМДР)

Позоваване: Член 17, параграф 3, буква г), vii)

Измерение 1 – Област на интервенция					
Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
3 „Биологично разнообразие“	ЕФРР	Преход	“Засилване на биоразнообразието, “зелената” инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването”	049 Опазване, възстановяване и устойчиво използване на зони по „Натура 2000	11 317 870,00
		По-слабо развити региони		75 742 670,00	
		Преход		050 Опазване на природата и биологичното разнообразие, екологосъобразна инфраструктура	1 300 000,00
		По-слабо развити региони		8 700 000,00	

Измерение 2 – Форма на финансиране					
Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
3 „Биологично разнообразие“	ЕФРР	Преход	“Засилване на биоразнообразието, “зелената” инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването”	01 Безвъзмездни средства	10 635 172,00
		По-слабо развити региони	инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването		86 425 368,00

Измерение 3 - ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и JTF gender equality dimension					
Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код (02 или 01 или 00)	Сума (EUR)
3 „Биоразнообразие“	ЕФРР	Преход	“Засилване на биоразнообразието, “зелената” инфраструктура в градската среда, както и намаляване на замърсяването”	03 Gender neutral	10 635 172,00
		По-слабо развити региони			86 425 368,00

Приоритет 4: Риск и изменение на климата

Специфична цел 4: Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска

Във връзка с идентифицирания разширен обхват на заплахите от природни бедствия и стратегическите цели на национално ниво, допустими са следните мерки:

- Мерки за превенция и управление на риска от наводнения и засушаване (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура (ако е приложимо) в комбинация със сива инфраструктура);

- Анализи на риска и прилагане на мерки за превенция и защита при процеси, свързани с движение на земни маси – свлачища, срутища, ерозии, абразии и пр. (в т.ч. екологосъобразна инфраструктура (ако е приложимо) в комбинация със сива инфраструктура), вкл. такива по републиканска пътна мрежа, идентифицирани като заплаха по отношение безопасността на движение на населението по пътищата;

- Проучвания и анализи, насочени към обследване на последиците от изменението на климата и отражението им върху водните ресурси на територията на страната;

- Мерки за превенция и управление на риска от горски пожари;

- Мерки за управление на риска от природни бедствия и за превенция на риска за живота и здравето на населението (в т.ч. повишаване на готовността на населението и силите за реагиране в случай на наводнения, пожари и земетресения) - фокус към изграждането на капацитет за действия на отговорните органи и на населението при природни бедствия в съответствие със стратегическите цели по отношение създаването на устойчивост към изменението на климата и повишаването на степента на информираност на населението за посочените бедствия.

- Изграждане на нови и оптимизиране и/или разширяване на съществуващи системи за предупреждение, наблюдение, докладване; прогнозиране и сигнализиране; разработване на цифрови модели и анализи и прогнози във връзка с климатичните изменения;

- Изпълнение на проучвания и оценки във връзка с изготвяне на План за управление на риска от наводнения (ПУРН) за периода 2028-2033 г.;

- Повишаване капацитета на отговорните звена по отношение на политиките, свързани с превенция и управление на риска и политиките по изменение на климата; повишаване информираността;

обучителни и информационно-образователни мерки за формиране, прилагане и изпълнение на целите на тези политики.

Индикативно разпределение на програмните средства (ЕС) в зависимост от вида на интервенцията (не се прилага за ЕФМДР)

Позоваване: Член 17, параграф 3, буква з), vii)

Измерение 2 – Форма на финансиране					
Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код	Сума (EUR)
4 „Риск и изменение на климата“	ЕФРР	Преход	„Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска“	01 Безвъз- мездни средства	25 409 932,00
		По-слабо развити региони			206 490 589,00
		Преход			
		По-слабо развити региони			

Измерение 7 - ЕСФ+*, ЕФРР, КФ и JTF gender equality dimension					
Приоритет №	Фонд	Категория региони	Специфична цел	Код (02 или 01 или 00)	Сума (EUR)
4 „Риск и изменение на климата“	ЕФРР	Преход	“Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, на предотвратяването и управлението на риска”	03 Gender neutral	25 409 932,00
		По-слабо развити региони			206 490 589,00

6. Програмата LIFE

Стартирана през 1992 г., програмата LIFE е една от водещите програми на ЕС за финансиране в областта на околната среда и климата. Тя е финансирала над 4500 проекти и е осигурила 5,9 милиарда евро за опазването на околната среда и за действия в областта на климата.

Основните характеристики на новата програма LIFE са:

- По-силен акцент върху чистата енергия: Една от основните цели на новата програма LIFE е да стимулира инвестиции и да подкрепя дейности, насочени към енергийна ефективност, по-специално в европейските региони, изоставащи в прехода към чиста енергия;

- По-силен акцент върху природата и биоразнообразието: Новата програма LIFE ще подпомага проекти, които насърчават най-добрите практики във връзка с природата и биоразнообразието, както и нови, специални „стратегически проекти за опазване на природата“ за всички държави членки по отношение на подпомагането на интегрирането на целите на политиките в областта на природата и биоразнообразието в други политики и програми за финансиране, като например селско стопанство и развитие на селските райони, осигурявайки по-последователен подход в различните сектори;

- Непрестанна подкрепа за кръговата икономика и смекчаването на последиците от изменението на климата: Новата програма ще продължи да подкрепяважни цели на политиките на ЕС като прехода към кръгова икономика, опазването и подобряването на качеството на въздуха и водата в ЕС, прилагането на рамката на политиката в областта на енергията и климата до 2030 г. и изпълнението на ангажиментите на Съюза по Парижкото споразумение относно изменението на климата;

- Опростен и по-гъвкав подход: Новата програма е разработена така, че да бъде по-проста, по-гъвкава и да улеснява по-широк географски достъп. Тя ще се насочи към разработване и прилагане на иновационни начини за реакция на свързаните с околната среда и климата предизвикателства. Тя ще гарантира също така достатъчна гъвкавост за справяне с новите и важни приоритети, които се появяват през целия срок на действие на програмата.

Финансовата рамка е в размер на 5,432 милиарда евро, което е с 50% повече от бюджета за предходния период. Увеличението е съобразено със заложените мерки в дългосрочния бюджет на ЕС и инструмента за възстановяване Next Generation EU, които предвиждат

поне 30 % от общите разходи на Съюза да допринасят за цели, свързани с климата.

Програмата отново е структурирана в две области – околна среда и действия по климата, всяка от които обхваща по няколко подпрограми: природа и биоразнообразие; кръгова икономика и качество на живот; смекчаване и адаптиране към изменението на климата; като е включена и изцяло нова подпрограма: преход към чиста енергия.

Финансирането ще бъде насочено към проекти, свързани с най-добрите технологии, практики и решения, разработени на местно, регионално или национално ниво. Това включва интегрирани подходи за прилагане на планове за управление на отпадъците, подобряване качеството на въздуха и водата, възстановяване на биологичното разнообразие и морските екосистеми. От тази година LIFE ще подпомага и дейности, свързани с енергийната ефективност и възобновяемата енергия.

Новата програма предвижда опростен и по-гъвкав подход в хода на целия проектен цикъл. Бенефициенти могат да бъдат публични или частни организации, неправителствени или образователни организации.

7. Министерство на регионалното развитие / МРРБ /

Програмата за развитие на регионите 2021-2027 г. програмите, подпомагани от ЕФРР (цел „Инвестиции за растеж и работни места“, ЕСФ +, Кохезионния фонд и ЕФМДР — член 16, параграф 3

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Индикативно разпределение на програмните средства (ЕС) в зависимост от вида на интервенцията 4 (не се прилага за ЕФМДР)

ЕФРР Региони в преход По-слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Код 075 Велосипедна инфраструктура 8 267 054,40 евро

ЕФРР Региони в преход По слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Код 085 Инфраструктура в областта на образованието и грижите в ранна детска възраст 17 223 030,00 евро

ЕФРР Региони в преход По слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Код 086 Инфраструктура за начално и средно образование 17 223 030,00 евро

ЕФРР Региони в преход По-слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

087 Инфраструктура за висше образование 17 223 030,00

ЕФРР Региони в преход По-слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Код 088 Инфраструктура за професионално образование и обучение и учене за възрастни 17 223 030,00 евро

ЕФРР Региони в преход По-слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Код 129 Опазване, развитие и популяризиране на културното наследство и културните услуги 13 778 424,00 евро

ЕФРР Региони в преход По-слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Код 130 Опазване, развитие и популяризиране на природното наследство и екотуризъм 5 511 369,60 евро

ЕФРР Региони в преход По-слабо развити региони

СЦ 1 Насърчаване на интегрираното и приобщаващо социално, икономическо и екологично развитие, култура, природно наследство, устойчив туризъм и сигурността в градските райони

Код 131 Физическо обновление и сигурност на обществените пространства 32 149 656,00 евро

Чрез актуализирана на Методиката и индикативно разпределение на средствата от Европейския фонд за Регионално развитие по програми за транснационално и трансгранично сътрудничество за България за

програмен период 2021 - 2027 г. се предвижда в следващите седем години в страната ни да получи общо 135,5 млн. евро за финансиране на програмите за териториално сътрудничество. От тях към двустранните програми на България с Румъния, Гърция, Сърбия, Република Северна Македония и Турция се насочват 113,1 млн. евро, а към бюджета на транснационалните програми „Дунав“, „Средиземно море“ и „Черноморски басейн“ - 22,4 млн. евро.

При определяне на бюджетите са отчетени демографски и териториални показатели, както и икономическите и социалните предизвикателства пред регионите, като приоритет, е поставен върху по-слабо развитите територии.

➤ *Цел на политиката 5: „Европа по-близо до гражданите“*
Приоритет – „Интегрирано развитие на граничния регион“

• СНЦ *„Насърчаване на интегрираното социално, икономическо и екологично развитие, културното наследство и сигурността в райони, различни от градските“*.

Предвидените за подкрепа дейности/инвестиции предстои да бъдат уточнени. Целевите групи по този приоритет са местните/регионалните органи и власти, регионални структури на централната администрация, НПО, изследователски, академични, обучителни и социални институции, МСП, резиденти, туристи.

➤ *Цел на политиката: „По-зелена, нисковъглеродна Европа“*
Приоритет „По-устойчив граничен регион“

СПЦ *„Насърчаване на адаптирането към изменението на климата, превенция на риска и устойчивост на бедствия“*

Програмите за периода 2007—2013 г. и 2014—2020 г. показват липса на широкомащабни водещи проекти, които допринасят за по-голямо въздействие върху целия трансграничен район. Предварително определен стратегически проект за подготовка на населението за действия в случай на бедствия и подобряване на капацитета на професионалните екипи за реагиране в случай на извънредни ситуации ще се основава на резултатите от миналото с цел да ги използва, валоризира и мултиплицира чрез разпространение на идеята в две основни посоки:

1. Разширяване на рамката за реагиране в трансграничния регион при бедствия чрез добавяне на повече видове природни и причинени от човека бедствия;

2. Повишаване на регионалния капацитет за реагиране при бедствия на най-засегнатите – специалистите и населението по границите.

Предвидени за подкрепа са следните дейности:

- Разработване на всеобхватна програма за готовност на граничните общности за адекватна реакция при природни бедствия, включително онлайн и обучения на място, симулации, кампании за повишаване на осведомеността и др.;
- Укрепване на институционалното сътрудничество в трансграничния регион чрез разработване на насочваща и стратегическа документация; обмен на информация, знания и умения; провеждане на съвместни обучения на терен и т.н.;
- Актуализиране на академичните програми по отношение на разработването и прилагането на рамка за реагиране при бедствия, която има за цел да подобри взаимодействието между науката и политиката за по-стабилна база от знания за вземането на решения;
- Малки инвестиции в публична инфраструктура за обучение и в специализирано оборудване.

Съгласно представената допълнителна информация Приоритет 2 „*Интегрирано развитие на граничния регион*“ на проекта на програмата е идентифициран в изпълнение на цел на политиката 5 „*Европа по-близо до гражданите*“, като за прилагането на тази цел е предвидено разработване и впоследствие изпълнението на ТСИМ. Уточнено е, че в йерархичната система от документи, Програмата заема лидерска позиция. Специфичните цели са базата за определяне, в тясна обвързаност с конкретните нужди и потенциали и приоритетните мерки от по-високо ниво, на мултисекторен пакет от мерки. За целта ще бъде осигурено прилагането на необходимия минимум териториално фокусирани интервенции в различните области от социално-икономическото развитие.

Програмата за Трансгранично сътрудничество Румъния - България 2021 – 2027

Приоритет 2 „ По-зелен регион“:

Дейности и мерки в обхвата на две специфични цели. Специфична цел: Насърчаване на адаптирането към изменението на климата и предотвратяването на риска от бедствия и устойчивостта, вземайки предвид екосистемните подходи: Програмата ще подкрепя действия, свързани със следните области (неизчерпателен списък):

- действия за адаптиране и смекчаване на последиците от изменението на климата;

- предотвратяване и управление на риска от природни и опасни събития (напр. наводнения, пожари, суши, ерозия, земетресения и свлачища) и рискове, свързани с човешки дейности;

- насърчаване на устойчивостта при бедствия. Видове действия (неизчерпателен списък): Действията, свързани с предотвратяване на риска от бедствия и устойчивост, ще бъдат реализирани чрез стратегически проекти, съвместно разработени от публичните власти, заедно с други заинтересовани страни от двете държави, като се вземат предвид екосистемните подходи. Превенцията и устойчивостта на риска от бедствия, като се вземат предвид действията на подходите, основани на екосистемите ще се фокусират върху:

- Подобряване на капацитета за предотвратяване на риска и капацитет за интервенции в района на трансгранично сътрудничество между България и Румъния, чрез разработване на съвместни оперативни центрове, планове за интервенции и учебни програми, за да се развие устойчивостта при бедствия;

- Подобряване на трансграничната координация, знания и способност за адаптиране на управлението на водите в района на трансгранично сътрудничество между България и Румъния към изменението на климата и към свързаните с това рискове (наводнения, пожари, хидрологични суши, замърсяване). Видове действия, свързани с изменението на климата (неизчерпателен списък):

- Повишаване на осведомеността, изграждане на мрежи от общности и заинтересовани страни и изпълнение на образователни дейности относно 5 негативния ефект от изменението на климата, особено сред местните общности, туристите и собствениците на гори;

- Разработване на методи и инструменти за подобряване на капацитета на съответните заинтересовани страни за предотвратяване и смекчаване на въздействието от изменението на климата (напр. разработване и прилагане на планове за действие, методологии, политики, инструменти и т.н.) и за обмен на знания и добри практики, свързани с подпомагането на планирането и вземане на решения по въпроси, свързани с изменението на климата;

- Идентифициране, оценка и намаляване на отрицателните последици от изменението на климата върху социално-икономическите дейности в района (напр. разработване и прилагане на съвместни стратегии, инструменти, планове, решения, съвместна помощна дейност);

- Разработване на методи и инструменти за подпомагане на планирането на адаптацията и вземането на решения относно мерките за адаптиране към изменението на климата;

- Мерки за повторно залесяване, опазване и защита на горите, включително прилагане на базирани в общността системи за мониторинг на горите, свързани с изменението на климата;

- Предотвратяване и обръщане на опустиняването чрез интегрирано управление на земята и водите (напр. защита на растителната покривка, засаждане на дървета, създаване на банки със семена, обогатяване на почвата с хранителни вещества, повторно въвеждане на избрани видове), за да се адаптират към изменението на климата;

- Разработване на структури за защита от наводнения и разглеждане на всички аспекти на управлението на наводненията, с фокус върху ограничаването на въздействието на климатичните промени, включително прогнози за наводнения и системи за ранно предупреждение, като подобрения на мостове и железопътни коловози, подобряване на язовирни съоръжения, изграждане / консолидиране на речни брегове, изграждане на зелени „буферни зони“ в градските райони, за да се позволи отводняване, мобилизиране на трансгранични заинтересовани страни чрез: стандартизиране на процедурите за адаптиране към изменението на климата; сътрудничество при разработването на местни планове за адаптация / смекчаване на последиците. Видовете действия, свързани с изменението на климата, ще се изпълняват чрез целеви/редовни покани за проекти. Проектите трябва да се разработват съвместно от компетентните публични органи, други заинтересовани страни и участници от двете страни на границата и трябва да бъдат в съответствие със съответните национални, регионални и местни стратегически документи. В съответствие с българското законодателство, българските кандидати трябва да получат писмо за подкрепа от съответния национален/регионален компетентен орган/и, преди да подадат своето проектно предложение. Проектите трябва да демонстрират значимост за трансграничната зона и принос към националните и европейските стратегически документи. Проектите трябва да са в полза на цялата област на Програмата и да б съответстват на целите на Зелената сделка по отношение на защитата на екосистемите, предвиждането на неблагоприятните последици от изменението на климата и предприемането на подходящи действия за предотвратяване или минимизиране на щетите.

Основни целеви групи:

- Организации в публичния сектор, създатели на политики и планове и организации, засегнати от адаптацията към изменението на климата, предотвратяването на риска и устойчивостта при бедствия;
- Население на трансграничната зона;
- Учени и изследователи;
- Преподаватели по екологични теми и екологични организации.

Специфична цел:

Подобряване на защитата и опазването на природата, биологичното разнообразие и зелената инфраструктура, включително в градските райони, и намаляване на всички форми на замърсяване: Програмата може да подкрепя действия, свързани със следните области (неизчерпателен списък):

- намаляване на замърсяването на околната среда;
- подкрепа за развитието на зелени инфраструктури;
- подобряване опазването на биологичното разнообразие, възстановяването и устойчивото използване и защита на природното наследство, включително обектите от „Натура 2000“ и Рамсар.

Мерките, насочени към екологичната инфраструктура и намаляването на всички форми на замърсяване, ще се считат за по - висок приоритет сред останалите. Примери за видове действия (неизчерпателен списък):

- Промотиране, улесняване и насърчаване на участието на гражданите в защитата на биологичното разнообразие, включително неговото опазване и устойчиво използване;
- Събиране на данни и обмен на информация по отношение на биологичното разнообразие;
- Оценка, подобряване и популяризиране на екосистемните услуги на местно и регионално ниво;
- Споделяне на добри практики и прилагане на екологични и иновативни решения, насочени към инвазивните чужди видове и укрепване на практиките за устойчиво управление на околната среда (напр. управление, благоприятно за опрашители, управление на водни обекти, гори и др.);
- Подпомагане създаването на семенни банки, възстановяване на почвените органични вещества и организми, които насърчават по-голям растеж, и повторно въвеждане на избрани видове;

- Защита на природата и биоразнообразието, разположени в близост до населени места чрез създаване на нови проходи за достъп / зелена инфраструктура и др .;

- Насърчаване и използване на екологични строителни материали и услуги, например чрез разработване на насоки, популяризиране на най-добрите практики, възприемане на зелени принципи в публичните процедури, насърчаване на принципа на екологичен урбанизъм и др.;

- Повишаване на информираността за ползите от зелените площи, включително в градските райони, насърчаване на местните действия за по-зелени селища и рехабилитация на изоставени пространства;

- Разработване на зелена архитектура за увеличаване на озеленяването на покривите и фасадите, подпомагане на градинарството, насърчаване на екологични решения за заместване на пестициди и хербициди в градските зони и др .

- Разработване на градски и извънградски зелени площи, включително връзки между зелени площи (градски паркове, зелени спортни съоръжения, гори, речни зелени площи);

- Подобряване на контрола на замърсяването, чрез подпомагане на инвестиции в мониторинг и събиране на данни за замърсяването на въздуха, почвата и водите, особено в градските райони, включително чрез създаване на инструменти за измерване на качеството на въздуха, почвата и водата и предоставяне на данни в реално време (например мрежи от сензори, приложения и платформи, които позволяват публично докладване);

- Насърчаване на ефективно управление на отпадъците: разделяне и рециклиране на отпадъци; повишаване на осведомеността относно устойчивото управление на отпадъците;

- Подпомагане на управлението на водите и земите чрез зелени решения (например: блатисти места, възстановяване на потоци и озеленяване, градски дренажни системи, натурализирани езера с дъждовна вода и др.).

Всички проекти трябва да демонстрират значимост за трансграничната зона и да допринесат за националните и стратегическите документи на ЕС, особено Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие до 2030 г. и Планът за възстановяване на природата на ЕС. Проектите трябва да са в полза на цялата област на Програмата и да се фокусират също върху целите на Зелената сделка, по

Интегрирана стратегия за териториално развитие ще бъде разработена от съответните заинтересовани страни от района, не по-късно от 6 месеца след одобряването на програмата от ЕК. За да отрази интегрирания характер на стратегията, велосипедният маршрут EuroVelo 6 ще служи като свързващ елемент, носещ кохерентност и единна цел: развитие на граничната зона чрез многосекторни интервенции (разработване на необходимата инфраструктура и спомагателни съоръжения, мерки, свързани с безопасността, места за настаняване, храни, напитки и почивка). Повечето от предложените индикативни видове действия могат да бъдат изпълнявани и от МСП, включително микропредприятия. Разглежда се интегриран многотематичен и междусекторен териториален подход, основан на следните елементи:

1. Разработване на велосипедния маршрут EuroVelo: в основата на интегрирания подход за икономическа диверсификация в програмната област

Маршрутът за колоездене има значителен потенциал да привлече нови посетители в цялата област. Той може да се използва и за създаване и консолидиране на бранд за региона, не само за 10 морския бряг или крайбрежието, но и като цялостна дестинация за наследство / еко туризъм. Предвиждат се интервенции по отношение както на Основния път - основната линия на маршрута EuroVelo 6 - по река Дунав и в Румъния, и в България, така и на Обхватната мрежа - второстепенни маршрути, водещи към различни културни и туристически обекти в граничната зона. Следните видове действия могат да бъдат подкрепени (неизчерпателен списък):

- Развитие на необходимата велосипедна инфраструктура, включително мерки за безопасност, пунктове за първа помощ и обслужване, сигнализация и др. Приоритет ще се дава на проекти, осигуряващи връзка с туристически атракции - културни обекти, обекти на природното наследство и други транспортни средства. Свързващата инфраструктура (вкл. реконструкция или модернизация на съответните пътни участъци) с ограничена дължина в надлежно обосновани случаи;

- Осигуряване на пътна безопасност за участъците, покриващи маршрута EuroVelo, с оглед спазване на стандартите, свързани със системите за сигнализация на трафика и / или допълнително развитие на инфраструктурата, предназначена за велосипедисти и пешеходци, като тунели, байпаси, мостове, надлези и алеи и защитени колоездачни пътеки;

- Осигуряване на ефективни връзки и достъп до и от други видове транспорт, включително пристанища и железопътни гари - адаптиране на инфраструктурата

- Осигуряване на обществен транспорт, водещ до велосипедния маршрут;
- Осигуряване на подходящи услуги по маршрута EuroVelo 6, като: настаняване, изхранване, зони за почивка и отдих, услуги, включително велосипедни спирки, информация, резервиране на услуги, друга помощ;

- Осигуряване на комуникация и информация, онлайн и по маршрута, включително мобилни / електронни приложения за велосипедисти и др. Предвиждат се и меки мерки, като промоционални кампании за екологичен и немоторизиран транспорт и / или реклама на маршрута EuroVelo 6, като подкрепящи мерки.

Подпомагане на туристическите дейности, свързани сектори и индустрии:

Ще бъдат финансирани действия за допълване и разширяване на съществуващото предлагане и за повишаване на привлекателността на региона по маршрута EuroVelo 6, чрез капитализиране на наличното природно и културно наследство и туристическите атракции. Малкият, семейният и местният бизнес - МСП - също попада в основните целеви групи. Предвид характера на региона се предвижда развитието на следните видове туризъм: културноисторически, развлекателен, религиозен, агротуризм, екотуризм, кулинарен и винен туризъм, спортен туризъм. Следните видове действия могат да бъдат подкрепени (неизчерпателен списък):

- Инвестиции в икономическа конкурентоспособност на местния бизнес, включително, но не само: строителство / модернизация на производствени съоръжения; доставка на съответното оборудване; въвеждане на цифрови технологии и др.;

- Обособяване на природни обекти за икономическа употреба: пътеки, места за изхвърляне на отпадъци, охрана, сигнализация, къмпинги, други атракции на открито и т.н.;

- Подкрепа на обекти с туристически потенциал: изграждане, модернизация / възстановяване на замъци, крепости, църкви, манастири, дворци, археологически обекти, частни / обществени музеи, библиотеки, художествени колекции / галерии, изложбени места, винарни, агро-ферми (напр. полета с лавандула; полета с рози,

традиционни фабрики за олио, кошари), приключенски паркове, атракции на открито и др.;

- Създаване на общи продукти и услуги от историческо, природно и културно наследство, разширяване и подобряване на услугите, насочване към нови пазари и създаване на работни места в трансграничния район, включително чрез създаване на физически и онлайн магазини, особено за традиционни / местни продукти (местна храна, хляб, вино, сирене, роза, лавандула, мед и др.);

- Подкрепа за местни и регионални участници за валоризиране на потенциално ценни туристически обекти / преживявания, включително чрез създаване на устойчиви туристически пътеки или разработване на етикети за качество за високи постижения в услугите, популяризиране и маркетинг на туристическото предлагане и др., като използване на социалните медии – „Insta-туризъм“;

- Обучение на персонала, особено в дигитални умения.

Проектите трябва да демонстрират връзката и приноса към интегрираната териториална стратегия, както и към развитието на маршрута EuroVelo 6 и икономическите сектори, развити в трансграничната зона. Те, също така, трябва да имат и ясно трансгранично измерение.

Основни целеви групи:

1. Туристи, особено потребители на велосипедния маршрут EuroVelo 6;

2. Лица, пътуващи на къси разстояния, които ще имат алтернативи на обществения транспорт и личните си автомобили;

3. Лица, търсещи работа, които ще имат достъп до повече възможности;

4. Местното население, което ще се възползва от подобрените културни удобства и повечето възможности за отдих;

5. Местен бизнес;

6. Общините, които ще се възползват от увеличаване на приходите си

Положително се оценява ориентирането на Програмата към постигането на четири от политическите цели на Европейско ниво - за по-зелената, нисковъглеродната и устойчива Европа; по-добре свързаната Европа; по-социалната и по-приобщаващата Европа и Европа по-близо до гражданите си. Безусловно се подкрепя планираният принос към подхода на Интегрираните териториални инвестиции, като най-значимата европейска цел на политика, а именно тази за по-близката до гражданите си Европа. Считаме че предвидените

неинфраструктурни мерки по приоритетите на бъдещата Програма, особено тези насочени към анализи, проучвания, стратегии, планове и др., многобройни от които са подготвени от 2007 г. насам и за съжаление останали „само на хартия“, т.е. без принос и резултат към развитието на региона, следва максимално възможно да се ограничат. Приоритет ще е удачно да се поставя на значими за региона инфраструктурни проекти водещи до социално-икономическото му развитие, каквито безспорно са инвестициите в транспортна, пътна, екологична, туристическа, образователна, социална и инфраструктура за превенция на рисковете от бедствия.

Предвижда се в следващите седем години страната ни да получи общо 135,5 млн. евро за финансиране на програмите за териториално сътрудничество. От тях към двустранните програми на България с Румъния, Гърция, Сърбия, Република Северна Македония и Турция се насочват 113,1 млн. евро, а към бюджета на транснационалните програми „Дунав“, „Средиземно море“ и „Черноморски басейн“ - 22,4 млн. евро.

8. Финансов механизъм на ЕИП и Норвежки финансов механизъм

В рамките на новия програмен период 15 държави членки на ЕС ще получат общо 2,8 милиарда евро (1,5 милиарда чрез ФМ на ЕИП и 1,3 по Норвежкия финансов механизъм) за намаляване на социалното и икономическо неравенство и укрепване на двустранните отношения с трите държави донори. България е четвъртият най-голям бенефициент след Полша, Румъния и Унгария. В допълнение, ще бъде създадени два регионални фонда насочени срещу младежката безработица (65,5 милиона евро) и за насърчаване на регионалното сътрудничество (34,5 милиона евро). Следващите стъпки за България са преговори с държавите донори за подписване на меморандуми за разбирателство, в които ще бъде разписано разпределението по програмни области /местно развитие, екология, развитие на бизнеса, фонд активни граждани и др./.

9. Програмен период 2021-2027 г.

Европейски План за Възстановяване: MFF + NGEU = 1,850 трилиона евро

Многогодишна Финансова Рамка (MFF) + ЕС от Ново Поколение (NGEU)

Многогодишна финансова рамка на ЕС 2021-2027 г.

Бюджетът на ЕС се предлага да възлиза на 1,1 трилиона евро, от които България да разполага със следните средства за инвестиции:

- Кохезионна политика (Европейски фонд за регионално развитие; Европейски социален фонд, Кохезионен фонд) – 8,776 млрд. евро;
- Обща селскостопанска политика: директни плащания – 4,976 млрд. евро;
- Обща селскостопанска политика: Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони – 2,002 млрд. евро;
- Фонд за справедлив преход – 673 млн. евро;
- Миграция и сигурност (3 фонда) – 420 млн. евро;
- Извеждане от експлоатация на блокове, АЕЦ Козлодуй – 56 млн. евро
- Общо за България = 16,9 млрд. евро.

Следващо поколение ЕС 2021-2027 г.

Бюджетът на СПЕС ще се формира чрез привличането на заеман ресурс – 750 млрд. евро, от които 500 млрд. евро ще бъдат предоставени на държавите членки под формата на безвъзмездна финансова помощ (грантове), а 250 млрд. евро ще бъдат включени в заемни инструменти. СПЕС включва:

- Фонд за възстановяване и устойчивост от 560 млрд. евро (310 млрд. евро грантове и 250 млрд. евро заеми);
- REACT-EU или допълнително финансиране за програмите от текущата Кохезионна политика, които ще се удължат до 2023 г. – 55 млрд. евро;
- Допълнителен бюджет за Фонда за справедлив преход – 30 млрд. евро;
- 15 млрд. евро допълнително за Европейския фонд за развитие на селските райони;
- Инструмент за подкрепа на платежоспособността – 31 млрд. евро за осигуряване на гаранции от бюджета на ЕС за ЕИБ. Инструментът се основава на търсенето и наличен за всички ДЧ, особено за подкрепа на компании в най-засегнатите сектори;
- Увеличение на бюджета на Invest EU с 15,3 млрд. евро и създаване на Инструмент за стратегически инвестиции от 15 млрд. евро, който се включва като нов „прозорец“ към Invest EU;
- Нова програма „Здраве“ с бюджет от 9,4 млрд. евро;

• Други малки инструменти за гражданска защита, както и известни увеличения на бюджета на Horizon EU (с 13,5 млрд. евро) и инструмента за външни дейности и хуманитарна помощ (с 16,5 млрд. евро).

СПЕС за България ще има следните финансови измерения:

• Фонд за възстановяване и устойчивост – 6,131 млрд. евро (а) безвъзмездна финансова помощ. Достъп до 3,151 млрд. евро заемен ресурс;

• REACT-EU или допълнително финансиране за програмите от текущата Кохезионна политика – индикативно 692 млн. евро (б);

• Фонд за справедлив преход – 2,02 млрд. евро (в);

• Европейски фонд за развитие на селските райони – 376 млн. евро (г);

• Безвъзмездна финансова помощ (а+б+в+г) = 9,219 млрд. евро

• Заемен ресурс = 3,151 млрд. евро

• Общо за България = 12,370 млрд. евро

Европейски План за Възстановяване – Финансов ресурс за България 2021-2027 г.:

Многогодишна финансова рамка = 16,90 млрд. евро

Следващо поколение ЕС = 12,37 млрд. евро

Общо = 29,27 млрд. евро (от 1,850 трилиона евро общо за ЕС)

Допълнителна информация:

* БФП зависи от броя на населението, БВП на глава от населението, броя на безработните.

* Участието на България в погасяването на заема е 3,3 млрд. евро. (годишно?)

* Размерът на заема не може да е повече от 4,7 % от БВП.

* Националното съ-финансиране се променя от 15% на 30%.

* Правилото n+3 става n+2.

* Ключов елемент на СПЕС е Инструментът за възстановяване и устойчивост, който на практика заменя Програмата за подкрепа на структурните реформи. Инструментът се обвързва с препоръките в рамките на Европейския семестър и изисква разработването и одобрението от ЕК на национален план за възстановяване и устойчивост като част от Националната програма за реформи и в съответствие с националните планове за климат, преход, споразумение за партньорство.

* Изпълнението на инструмента е до 31.12.2024 г.

* Проектите, с които ще се усвояват средствата по различните Оперативни Програми трябва да гарантират изпълнение на основните цели на ЕС и националните приоритети на България:

* Основни цели на политиката на ЕС за сближаване през периода 2021-2027 г.; досегашните 11 тематични цели са еволюирали в 5 цели:

1. По-интелигентна Европа чрез насърчаване на иновативния и интелигентен икономически преход;

2. По-зелена, ниско въглеродна Европа чрез насърчаване на чист и справедлив енергиен преход, зелени и сини инвестиции, кръгова икономика, приспособяване към изменението на климата и превенция и управление на риска;

3. По-добре свързана Европа чрез подобряване на мобилността и регионалната свързаност на ИКТ;

4. По-социална Европа чрез изпълнение на европейския стълб на социалните права;

5. Европа по-близо до гражданите чрез насърчаване на устойчиво и интегрирано развитие на градските, селските и крайбрежните райони и местните инициативи.

Управление на средствата. Финансирането се управлява съгласно строги правила, за да се гарантира стриктен контрол върху това как се използват средствата и дали се изразходват прозрачно и отчетно.

Като цяло 27-те комисари на ЕС носят крайната политическа отговорност за гарантиране на правилното изразходване на средствата на ЕС. Но тъй като по-голямата част на средствата се управляват в страните получатели, отговорност за извършване на проверки и годишни одити носят националните правителства.

Над 76% от бюджета на ЕС се управлява в партньорство с националните и регионалните органи чрез система на „споделено управление“, главно чрез 5 големи фонда — структурните и инвестиционните фондове. Заедно те спомагат за изпълнението на стратегията „Европа 2020“.

- Европейски фонд за регионално развитие (ЕФРР) – регионално и градско развитие

- Европейски социален фонд (ЕСФ) – социално приобщаване и добро управление

- Кохезионен фонд (КФ) – икономическо сближаване на по-слабо развитите региони

- Европейски земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)
- Европейски фонд за морско дело и рибарство Търсене на налични преводи за тази връзка EN (ЕФМДР)

Други средства се управляват пряко от ЕС. Те се предоставят под формата на:

- Безвъзмездни средства за специфични проекти във връзка с политиките на ЕС, обикновено след публична обява, известна като „покана за представяне на предложения“. Една част от финансирането е от ЕС, а друга част — от други източници.

- Договори, сключени от институциите на ЕС за покупка на услуги, стоки или строителни работи, необходими за тяхната дейност – като проучвания, обучения, организиране на конференции, информационно технологично оборудване. Договорите се сключват чрез покани за подаване на оферти.

Получателите на поръчки, безвъзмездни средства или помощи за развитие, предназначени за страни извън ЕС, се публикуват онлайн.

Национални приоритети на България:

1. Наука и иновации за конкурентоспособност;
2. Образование и обучение за високо квалифицирана работна сила;
3. Подобряване на свързаността и цифровизацията на икономиката;
4. Насърчаване на заетостта и социалното включване и намаляване на бедността;
5. Оползотворяване на местния потенциал;
6. Хоризонтални политики: действия свързани с климата; преференциално третиране на проекти в изостанали райони; сигурност и миграция.

Програми за периода 2021-2027 г. и водещи ведомства за разработването им:

1. Програма за иновации и конкурентоспособност с водещо ведомство – МИ;
2. Програма за наука и образование с водещо ведомство – МОН;
3. Програма за околна среда с водещо ведомство – МОСВ;
4. Програма за транспортна свързаност с водещо ведомство – МТТИС ;

5. Програма за електронно управление и техническа помощ с водещо ведомство – администрацията на МС;
6. Програма за развитие на регионите с водещо ведомство – МРРБ;
7. Програма за развитие на човешките ресурси с водещо ведомство – МТИСП;
8. Програма за морско дело, рибарство и аквакултури с водещо ведомство – МЗХГ;
9. Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони с водещо ведомство – МЗХГ;
10. Оперативна програма за храни и/или основно материално подпомагане с водещо ведомство – Агенция за социално подпомагане;
11. Национална програма по Инструмент за финансово подпомагане за управлението на границите и за визите като част от Фонда за интегрирано управление на границите с водещо ведомство – МВР;
12. Национална програма по фонд „Вътрешна сигурност“ с водещо ведомство – МВР;
13. Национална програма по фонд „Убежище и миграция“ с водещо ведомство – МВР

10. Заключение

Европейският Съюз предоставя финансиране за множество разнообразни проекти и програми в области като регионално и градско развитие; заетост и социално приобщаване; земеделие и развитие на селските райони; морско дело и рибарство; научни изследвания и иновации; хуманитарна помощ.

Изброените по горе програми и финансови инструменти са важен елемент за многофункционалното развитие на СЦДП „Габрово”. Създаване на оптимална структура за управление на горския сектор, гарантираща изпълнението на публичните функции на държавата и ефективното управление на държавната горска собственост, вкл.:

Усъвършенстване на законодателството и модела на финансиране на сектора с оглед гарантиране на неговата финансова самостоятелност и икономическа жизненост.

Опазване и възстановяване компонентите на биологичното и ландшафтното разнообразие чрез интегриране на консервационните цели в горскостопанските практики, изграждане на адекватни системи за “in-situ” и “ex-situ” съхраняване и природосъобразно стопанисване и управление на горите.

Развитие и експлоатация на туристическия потенциал на горите. Интегриране на туристическия бизнес в традиционните дейности по стопанисване и управление на горите.

Осигуряване на точна и своевременна информация за състоянието на горите, горските ресурси и тяхното управление за нуждите на държавата, частния сектор, обществото, неправителствените организации и международните институции.

Литература

1. Аграрен доклад МЗХГ 2018, 2019, 2020 г.
2. Национална стратегия за развитие на горския сектор в Република България за периода 2013 - 2020 г.
3. Визия на Република България за бъдещето на Общата селскостопанска политика след 2020 г.
4. Наръчник на добри практики
5. Европейската комисия прие новата Стратегия на ЕС за горите до 2030 г.
6. Стратегията на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г
7. Стратегически план за развитие на земеделието и селските райони 2021 2027
8. Национален план за възстановяване и устойчивост
9. Програма „Околна среда“ за програмен период 2021 – 2027 г.
10. Програма LIFE 2021-2027
11. Оперативна програма „Развитие на регионите 2021-2027 г.“
12. Програмата за междурегионално сътрудничество „ИНТЕРРЕГ ЕВРОПА“ 2021-2027 г.
13. Финансов Механизъм на Европейското Икономическо Пространство и Норвегия Финансов Механизъм
14. https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/food-farming-fisheries/forestry/documents/eval-cap-forestry-measures-leaflet_en.pdf
15. http://www.iag.bg/data/docs/Oценка_i_kartografirane_na_risk_ot_gorski_pozhari.pdf.
- 16 <http://www.iag.bg/data/docs/Programa-pojari-2017.pdf>
17. <https://keep.eu/projects/455/European-Forest-Fire-Monitori-EN/>
18. Директива 86/278/ЕИО на Съвета от 12 юни 1986 г. за опазване на околната среда
19. Регламент (ЕС) № 1303/2013 - представя общите правила, приложими за европейските структурни и инвестиционни фондове (ЕСИФ))

20. Регламент (ЕС) № 1305/2013 - подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)

21. Регламент (ЕС) № 1306/2013 относно финансирането, управлението и мониторинга на общата селскостопанска политика

22. Регламент (ЕС) 1310/2013 - подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР)

23. Регламент (ЕС) 807/2014 - подпомагане на развитието на селските райони от Европейския земеделски фонд за развитие на селските райони (ЕЗФРСР) и въвеждане на преходни разпоредби

24. План за интегрирано развитие на Община Габрово (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

25. План за интегрирано развитие на Община Велико Търново (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

26. План за интегрирано развитие на Русе (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

27. План за интегрирано развитие на Силистра (ПИРО) за периода 2021-2027 г.

28. Stoyanova, N. (2018). Guidelines for the development of regional plans for sustainable development in Northern-East Bulgaria. Sustainable development and competitiveness of regions. UARD Collective monograph series; Book 1; First edition ISBN 978-619-203-230-2. Academic publishing house "Talent"; University of agribusiness and rural development Plovdiv, 2018, pp. 205-221.

29. Stoyanova, N. (2019). Normative settlement of labour relations in agricultural sector in Bulgaria. Proceedings of the International scientific and practical conference "Bulgaria of regions'2019". International scientific and practical conference „Bulgaria of regions 2019“on the topic „Fiscal policy, globalization and economic growth: sustainable development challenges and perspectives“, 22 November 2019, Plovdiv, pp. 621-626.